

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

SWECO

Etelä-Karjalan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitysinventointi 2013–2014

Etelä-Karjalan liitto

kuva: Rasala-Lasolan kulttuurimaisema Lappeenrannassa

Loppuraportti

23.10.2014

Kulttuurimaisema

Kulttuurimaisema on ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntynyt maisema, jossa näkyy ihmisen toiminnan vaikutus. Maaseudun kulttuurimaiseman perusta on viljelymaisemassa, joka on syntynyt pitkään jatkuneen maatalouden ja karjanhoidon myötä. Kulttuurimaisema on moniulotteinen käsite, eikä se itsessään sisällä arvovarausta. Kulttuurimaisemaan liittyy kuitenkin usein vahva tunnelataus.

Ympäristöministeriö, MAPIO-työryhmä, Inventointiohje,
Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointim', 10/2010

Kuvat: Sweco Ympäristö Oy; Heli Vauhkonen ja Justiina Nieminen,
ellei toisin mainita.

Etelä-Karjalan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti
arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitys-
inventointi 2013-2014

Loppuraportti
23.10.2014

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	6
2. TYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET.....	7
Maisema-alueiden kriteerit ja arviointi	7
Inventointikohteiden valinta.....	7
Käytetyt lähtöaineistot.....	7
Rajaukset	8
Nimistö.....	8
3. TYÖSKENTELYTAPA	8
Inventoinnin työvaiheet.....	8
Maastokäynnit	8
Vuorovaikutus	9
4. MAAKUNNAN MAISEMAN ERITYISPIIRTEET	10
Luonnontekijät	10
Kulttuurivaikutukset.....	10
Maisemakuva	11
Maisemamaakunnat ja -seudut.....	12
Maisematyypit.....	13
5. INVENTOIDUT KOHTEET JA ARVOLUOKAT	14
Valta- ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet.....	14
Muut kohteet	15
6. YHTEENVETO.....	17
7. VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET JA NÄHTÄVYYDET, INVENTOINTIKORTIT	
8. MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET, INVENTOINTIKORTIT	

1. JOHDANTO

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisten arvokkaiden maaseutu-maisemien päivitysinventoinnit vuonna 2010. Tarkoituksena on päivittää kaikkien Suomen maakuntien alueilla arvokkaiden maisema-alueiden inventointi vuoteen 2015 mennessä. Suomen maisema-alueet ovat inventoitu viimeksi vuonna 1992; ja valtioneuvoston periaatepäätös maisema-alueista tehtiin vuonna 1995. Maisema-alueiden päivitysinventoinnin tarkoituksena on tarkistaa aluevalikoima, kohteiden arvoluokka, alueen nimet ja rajaukset vastaamaan nykytilannetta ja uudistuneita maisemahoidon toteuttamis- ja ohjausjärjestelmiä, joita ovat maankäyttö- ja rakennuslaki ja siihen sisältyvät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maatalouden ympäristötuen järjestelmät, luonnonsuojelulaki sekä Eurooppalainen maisemayleissopimus v. 2006.

Etelä-Karjalan päivitysinventointi koskee ensisijaisesti valtakunnallisesti arvokkaita maaseudun maisema-alueita ja maisemähtävyyksiä, mutta työn yhteydessä inventoidaan myös maakunnallisesti arvokkaat maaseudun maisema-alueet. Kaupunkien ja taajamien rakennettuja ympäristöjä varten Museovirasto on laatinut Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt -listauksen (RKY 2009) mukaiset inventoinnit; myös luonnonsuojelu- ja Natura-alueet eivät koske maisema-alueinventointia; mutta arvokkaat maisema-aluekokonaisuudet voivat sisältää sekä RKY-kohteita että arvokkaita luonto-alueita. Maaseudun maisema-alueiden arvot perustuvat yleensä viljeltyihin peltoihin ja laidunnettuihin laitumiin, joihin liittyy rakennettu ympäristö pihapiireineen ja tiestöineen.

Arvokkaimmat maisema-alueet ovat kulttuurisesti, historiallisesti, alkuperäisiä maaseudun elinkeinoja edelleen omaavia ja visuaalisesti edustavia eheitä aluekokonaisuuksia, jotka ilmentävät myös hyvin maakuntansa ja seudun kulttuuri- ja luonnonhistorian ominaispiirteitä.

Arvokkaat maisema-alueet tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaan osoitettava maakuntakaavoissa, jotka ohjaavat kuntien yleis- ja asemakaavoitusta. Maisema-alueilla ei ole sinänsä oikeudellisia vaikutuksia, mutta niiden arvot tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Inventoinnissa esiin nostettujen maisema-alueiden ja niiden arvot toivotaan hyödynnettävän maaseudun markkinoinnissa ja matkailussa sekä kylien identiteetin vahvistumisessa. Inventointien tulosten avulla voidaan myös paremmin ohjata alueiden hoitotoimenpiteiden resursointia ja suunnittelua.

Kymenlaakson liitto käynnisti kesällä 2013 Kaakkois-Suomen alueen: Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntien maisema-alueiden inventoinnin. Maisemainventointityön projektipäällikkönä toimi FM, KTM Susanna Harvio ja maisemainventointityöstä vastasivat Sweco Ympäristö Oy:n (1.2.2014 asti Airix Ympäristö Oy) maisema-arkkitehti Heli Vauhkonen ja miljöösuunnitteluinsinööri Justiina Nieminen. Maisema-alueiden päivitysinventointien ohella inventoidaan Kaakkois-Suomen perinnebiotoopit ja yhteinäiset peltoalueet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista tehdään maakuntaliittojen internet-sivuille multimediadokumentointi. Inventointitöitä ohjaa Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan liitot ja työtä varten perustettu ohjausryhmä.

2. TYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

MAISEMA-ALUEIDEN KRITEERIT JA ARVIOINTI

Maisema-alueiden päivitysinventoinnit koskevat maaseudun kulttuurimaisemia, erityisesti viljelymaisemia ja niihin liittyvää asutusta, tiestöä sekä kulttuuriperintöä. Inventoinnit koskevat myös muun maaseudun perinteisten elinkeinojen synnyttämiä kulttuurimaisemia kuten kalastajakylät tai saha- ja myllymiljööt koskimaisemissa. Päivitysinventointiin ei sisällytetä erikseen luonnonsuojelualueita, metsätalouskohteita, kaupunki- tai tiemaisemia eikä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Tapauskohtaisesti edellä mainitunkaltaiset kohteet voivat sisältyä osana maisema-alueita.

Valtakunnallisesti arvokas maaseudun maisema-alue on kulttuuri- ja luonnontekijöiden muodostama erityisen kaunis, eheä ja koko Suomen maaseudun kulttuurimaisemia edustava kokonaisuus.

- edustaa parhaiten maisemamaakunnalleen tyypillistä kulttuurimaisemaa
- omaa luonnon, kulttuurin ja maiseman vahvat elementit
- maisema on eheä ja visuaalisesti hyvin hahmottuva kokonaisuus
- kohteella on pitkät kulttuurivaikutukset (mahd. muinaismuistoja)
- harjoitetaan edelleen vireää ja toimivaa maataloutta
- vanhan ja uuden rakennuskannan harmonia
- maisema-alueet jaetaan kahteen ryhmään: maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet

Maisemanähtävyys

- valtakunnallisesti arvokkaat maisemanähtävyydet ovat koko maassa hyvin tunnettuja, maisemiltaan ainutkertaisia ja kulttuurihistoriallisesti huomattavia kohteita

- erityistä huomiota kiinnitetään maisemakuvaan ja luonnonpiirteisiin
- maisemanähtävyydet ovat usein myös vetovoimaisia matkailukohteita
- maisemanähtävyydet ovat kohteita joista näkyy hieno maisema, ja jotka näkyvät suurmaisemassa
- maisemanähtävyys ei voi kuulua arvokkaan maisema-alueen rajauksen sisälle erillisenä kohteena

Maakunnallisesti arvokas maaseudun maisema-alue edustaa maakunnalle tai maakunnan osalle tyypillistä tai erityistä kulttuurimaisemaa

- ei välttämättä yhtä edustavia tai monipuolisia kuin valtakunnalliset kohteet
- ei tarvitse täyttää niin monia kriteereitä tullakseen valituksi

INVENTOINTIKOHTTEIDEN VALINTA

Inventoitavien kohteiden valinnan perusteena ovat olleet:

- Luettelot valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista (Maisema-aluetyöryhmän mietintö 66/1992 ja Valtioneuvoston periaatepäätös v.1995)
- RKY- 2009 listauksesta poistetut kohteet (RKY 1993)
- Maakunnalliset maisemaselvitykset
- Maakuntakaavat ja niiden selvitysmateriaalit
- Paikkatieto, ympäristöhallinnon OIVA-avoin paikkatietoaineistot
- Paikallistuntemus, yhteydenotot, kunnilta saatu palaute, haastattelut

KÄYTETYT LÄHTÖAINEISTOT

- Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys I v. 2006 ja II v. 2008
- Maisema-aluetyöryhmän mietinnöt I ja II 66/1992 YM
- Paikkatieto, ympäristöhallinnon

OIVA-avoin paikkatietoaineistot ja Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna

- internet-lähteet, esimerkiksi kyläyhdistysten ja kuntien internet-sivut
- Maisema-alueityöryhmän (MAPIO) inventointiohje, YM 10/2010
- muiden maakuntien laaditut maisema-alueinventointien raportit

RAJAUKSET

Maisema-alueiden rajauksissa pyritään noudattamaan maisemarakenteen näkyvissä olevia luontevia rajoja sekä hahmottamaan yhtenäisiä aluekokonaisuuksia. Joskus maisema-alueen raja voi myös olla toiminnallinen, ihmisen rakentama kuten esimerkiksi tie, kanava, valli tai pato. Avoimia maisematiloja rajaavat metsän reunavyöhykkeet ovat tärkeintä ottaa rajauksiin mukaan tarvittavalla leveydellä, jotta avoimen maisematilan rajaava luonne säilyy.

Tasaisella maalla metsäksi muuttuvan peltoaukean rajaus linjataan metsän sisälle siten, että mm. mahdolliset tulevat metsähakkuut eivät aiheuttaisi maisemaan maisemarikkoa. Metsäselänteeseen tai kalliokkoon rajautuvassa maisema-alueessa rajaus linjautuu korkeimman kohdan tai metsäisen reunavyöhykkeen sisälle, siten että muutokset rajauksen takana eivät aiheuta muutoksia maisema-alueen maisemaan.

Uusien rajauksien määrittelemisessä ja piirtämisessä otetaan huomioon kunnilta ja osallisilta saatu palaute, jotta alueen nykyistä ja tulevaa maankäyttöä voidaan huomioida suhteessa maisema-alueisiin.

NIMISTÖ

Maisema-alueiden nimeämisessä on havainnollistettu ja selkeytetty maiseman arvoja ja sen luonnetta siten, kuten maisemarakennetta.

3. TYÖSKENTELYTAPA

Inventointityön lähtökohtana on ollut ympäristöministeriön laatima maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointiohje, jonka mukaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnit tehdään yhtenevästi koko maassa.

INVENTOINNIN TYÖVAIHEET

Inventointityö koostui neljästä työvaiheesta:

- Valmisteluvaihe, jolloin valittiin inventoitavat kohteet ja tiedotettiin hankkeesta
- Inventointivaihe, maisemakohteiden tietojen keräys
- Maastokäynnit, inventointitietojen täydennys ja täsmennys visuaalisten havaintojen pohjalta maastossa

- Loppuarviointi ja raportointi, kohteiden arviointi perustuen edellisiin vaiheisiin, ehdotus ja perustelu arvoluokalle sekä aluekuvaus ja aluerajaus. Tulosten kokonainen raportiksi

MAASTOKÄYNNIT

Maastotyöt ovat olleet työn tärkeimpiä työvaiheita, maastossa syntyneiden havaintojen perusteella on täydennetty inventointitietoja, hahmotettu maisemakuva ja arvioitu alueen nykytilaa ja elinvoimaisuutta. Maiseman arvokkuus muodostuu alueen visuaalisesti havaittavasta ympäristöstä. Taustatiedot, kuten alueen historia, jotka eivät näy enää nykymaisemassa, eivät riitä arvokkaan maisema-alueen muotoutumiseen. Maastokäynneillä

muodostuneet havainnot, ovat olleet siis tärkeitä arvioinnin perusteita.

- maastotyöt aloitettiin kesällä 2013 ja ne valmistuivat kevään 2014 aikana, kussakin kohteessa käytiin 1-3 kertaa
- kohteissa kierrettiin henkilöautolla, kävelle ja/tai veneellä ja alueita tarkasteltiin yleispiirteisesti sekä ne valokuvattiin alueiden rajauksia tarkistettiin alustavasti maastossa kartta-aineiston avulla
- maastokäynnit ovat tärkeitä inventointityön etenemisen kannalta, sillä maiseman nykytila pystyttiin havaitsemaan nopeasti

Maastokäynnillä kiinnitettiin huomiota seuraaviin asioihin:

- alueen luonto, luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus, luonnonpiirteiden edustavuus, harvinaisuus ja alkuperäisyys
- maiseman ja maankäytön historiallinen kehitys ja kehityksen jatkuvuus
- kulttuuripiirteiden edustavuus, harvinaisuus, säilyneisyys ja alkuperäisyys
- symboli- ja identiteetti-arvot (esim. historialliset tapahtumapaikat, paikalliset merkittävät piirteet)
- alueen elinvoimaisuus
- maisemakuvan yhtenäisyys ja edustavuus
- maisemamaakunnan erityspiirteet / edustavuus
- maisemahäiriöt ja luonnonvarojen alentavat vauriot ja tekijät (esim. soranottopaikat tai muut kaivaukset, tielinjaukset)
- maiseman saavutettavuus

VUOROVAIKUTUS

Etelä-Karjalassa järjestettiin maisema-työpaja 6.2.2014. Työpajaan oli kutsuttu kuntien maankäytön suunnittelijoita, matkailusektorilla toimivia henkilöitä sekä kyläyhdistysten jäseniä. Edustettuna oli myös mm. ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Työpajassa keskusteltiin kohteista ja niiden nykyisistä rajauksista karttamateriaalia ja valokuvia hyväksikäyttäen. Työpajassa esitettiin multimediodokumentoinnin luonnosmateriaalia, josta sai antaa palautetta ja parannusehdotuksia.

Kohdelistauksen ja alustavat arvoinnit laitettiin työpajan jälkeen kommenttikierrokselle kunnille. kunnat kommentoivat arviointeja, joiden mukaan luonnos valmistui. Valmis inventointiluonnos oli kuntakommenteilla kevään 2014 lopulla, jonka myötä työ viimeisteltiin. Hankkeelle perustettu ohjausryhmä oli mukana kommentoimassa inventointityötä koko hankkeen ajan. Ohjausryhmään kuuluivat Etelä-Karjalan liitosta Arto Hämäläinen ja Susanna Mäntykoski, Kymenlaakson liitosta Ari Pietarinen, Frank Hering sekä Lotta Vuorinen, Kaakkois-Suomen ELY-keskuksesta Pirjo Pöllönen, Kimmo Inki sekä Tuula Tanska, Etelä-Karjalan maakuntamuseosta Miika Kurri, Kymenlaakson maakuntamuseosta Timo Lievonen, Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry:stä Risto Hamari, MTK Kaakkois-Suomesta Eeva Saarikorpi, ProAgria Kymenlaaksosta Helena Pakkanen, Kymenlaakson kylät ry:stä Tapani Mikkola, Etelä-Karjalan kylät ry:stä Marja Jussila, Metsänomistajien Liitto Etelä-Suomesta Riitta Alestalo sekä Sweco Ympäristö Oy:stä (31.1.2014 asti Airix Ympäristö Oy) Susanna Harvio, Heini Lies-Niittymäki ja Heli Vauhkonen.

4. MAAKUNNAN MAISEMAN ERITYISPIIRTEET

LUONNON TEKIJÄT

Etelä-karjalan maisema on suurimmaksi osaksi viimeisen jääkauden ja sen jälkeisten Itämeren vaiheiden muovaamaa. Ensimmäinen ja Toinen Salpausselkä syntyivät runsaat 12 000 vuotta sitten. Etelä-Karjalan luonnonmaisema on monipuolinen ja vaihteleva. Ensimmäinen ja Toinen Salpausselkä jakavat alueen selkeästi kolmeen osaan. I Salpausselän eteläpuolella on kapeiden jokilaaksojen ja niiden välissä olevien kallioisten mäkien, pikkujärvien sekä viljeltyjen peltojen ja soiden maisemaa. Salpausselkien väliin ja II Salpausselän pohjoispuolelle lainehtivat Saimaan laajat selkävedet. Toisen Salpausselän molemmin puolin on vaihtelevia moreenimäkiä ja kumpareita sekä pikkujärviä. Jääkauden reunamuodostumina syntyneet Salpausselät ovat vaikuttavia juuri Etelä-Karjalassa, jossa Salpausselät rajautuvat monin paikoin suoraan laajoihin järvenselkiin: Kivijärveen, Kuolimoon, Simpelejärveen, Pyhäjärveen ja Saimaaseen. Järvi-Suomessa on hyvin vaihteleva kallio-perä. Kallio-perä on kiillegneissisiä ja se on hyvin rikkonainen, mikä vaikuttaa järvien runsauteen ja rantojen mutkitteluuteen. Maakunnan eteläosa on rapakivialuetta, joka on suhteellisen tasaista, mutta myös täällä on voimakkaasti lohkoutuneita rapakivikal-liomaisemia. Ensimmäisen Salpausselän eteläpuolella on Etelä-Suomenlahden rannikkoalankoa, johon on jääkauden jälkeen keräytynyt hienosedimenttejä. Täällä on maakunnan laajimmat ja viljavimmat viljelyalat. Tiiviille savimaille on kerääntyneet myös turvekerrostumat. Moreenit esiintyvät tasaisesti koko maakunnan alueella. Vesistöt ulottuvat kolmen suurvesistön Vuoksen, Kymijoen ja Laatokan valuma-alueisiin. Ilmastoltaan alue kuuluu eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen, jossa kasvaa myös vaateliaampia lehtipuita kuten vaahtera ja lehmus. Metsätyypiltään I Salpausselän eteläpuolella on ravinteisia savimaita ja hienojakoisia moreenimaita, joissa

kasvaa kuusikoita. Salpausselän pohjoispuolella metsäselän-teillä on karuja hiekka- ja sora-alueita, joiden pääpuulajina on mänty. Alueen ilmasto on suotuisa, mutta maaperän karuus vaikuttaa siihen, että alue on soveliaampi metsätalouden kuin maatalouden harjoittamiseen.

KULTTUURIVAIKUTUKSET

Salpausselät ja harjut sekä järviolueet ovat palvelleet helppokulkuisina kulkureitteinä jo varhaisten esi-isien aikaan. Kylät ja myöhemmin kaupungit ovat syntyneet kulkureitien risteyskohtiin, jotka ovat myös maise-marakenteen solmukohtia. Lämpimät eteläpuolen harjurinteet vesistöjen äärellä ovat olleet hyviä asuinpaikkoja. Etelä-Karjalaan syntyi vakinaista asutusta 700-luvulla, mitä todistavat eräät arkeologiset löydöt alueella. Useimmat Lappeenrannan kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat Saimaan nykyisten rantojen tuntumassa noin neljä metriä nykyistä rantaa korkeammalla, muinaisen Suursaimaan rannassa. Varhaisimmat elinkeinot olivat kalastus, kaskeaminen ja pyynti. Pyyntitalouden rinnalla alettiin harjoittaa pienimuotoista maataloutta ja karjanhoitoa noin 3000 vuotta sitten. Pellot/kaskimaat ja kalavedet ovat luoneet muita alueita paremmat edellytykset asutukselle. Nykyinen asutus on muotoutunut 1500-luvulla. Perinteinen maaseutu-asutus painottui I Salpausselän eteläpuolelle savikko- ja moreenialueille, missä asutus on ollut tiheintä. Tiiviisti rakennettuja kyliä ei syntynyt, vaan asutus sijoittui alueelle yksittäis-asumuksina, pienkylinä tai asumusryhminä. Lappeenranta, joka perustettiin vuonna 1649, on Etelä-Karjalan vanhin ja suurin kaupunki, jonka merkitys hallinnollisena keskuksena syntyi Viipurin menettämisen jälkeen.

Isojako toteutettiin Etelä-Karjalassa 1800-luvun kuluessa. Maatilojen määrä ei noussut 1800-luvulla, tilat olivat pieniä eikä seudulle

syntynyt vauraita suurtiloja. 1800- luvun puolivälissä alkoi tuotantosuunnan muuttaminen karjatalouteen. Voin vienti Pietariin oli vilkasta. Etelä-Karjalan pohjoisosissa esimerkiksi nykyisen Parikkalan kunnan alueella parannettiin elintasoja laskemalla Simpelejärveä kahteen kertaan 1700- luvun loppupuolella sekä 1800- luvun alkupuolella. Järven laskulla vallattiin lisää viljelymaata ja vähennettiin hallanvaaraa. Muitakin järviä laskettiin ja monet pikkujärvet ja lammet kuivattiin kokonaan. Lisää viljelymaata saatiin lähes 6000 ha. Teollistuminen 1800-luvun lopulta alkaen houkutteli maaseudun ihmisiä kaupunkeihin; myös maatalouden koneellistuminen, paitsi helpotti raskaissa töissä, myös aiheutti maaseudun työntekijöiden työttömyyttä, jolloin maaseudulta muutettiin sankoin joukoin kaupunkeihin. Maanviljely säilytti kuitenkin asemansa tärkeimpänä elinkeinona aina 1940-luvulle saakka. Maatilarakia parannettiin 1970-luvulla mm. luopumisjärjestelmin, maaseutu on jatkanut autioitumista 1960-luvulta lähtien tähän päivään saakka. Suomen liityttyä EU:hun, on EU:n maatalouspolitiikka suosinut entistä suurempia tilakokoja, joten loputkin pientilat ovat luopuneet maatalouden harjoittamisesta.

Alueen varhainen tärkeä elinkeino oli tervan poltto, joka yleistyi 1600-luvulta lähtien ja tyrehtyi jo 1700-luvulla. Sen jälkeen alueelle perustettiin vesisahoja harvojen koskien partalle sekä myöhemmin höyrysahoja. Sahojen ympärille kasvoi sahayhdyskuntia. Saimaan kanavan rakentaminen v. 1845 alkaen toi seudun ihmisille töitä ja synnytti kanavan suulle teollisuuslaitoksia. Puutavara ja sen jatkojalosteet nousivat alueen tärkeimmiksi kauppataavaroiksi.

Etelä-Karjala on sijaintinsa vuoksi saanut kautta historiansa kokea rajasotien kirot. Väestö on joutunut sopeutumaan kulloiseenkin isäntäänsä. Jo ristiretkien aikana

Karjala jakautui roomalais- ja kreikkalais-katoliseen piiriin. Aluetta koskevia rajoja on piirretty mm. v. 1323 Pähkinäsaaren, v. 1595 Täyssinän, 1617 Stolbovan ja v. 1721 Uudenkaupungin rauhan solmimisen seurauksena. Rautjärven Haukkavuori on ollut useimpien rajojen rajavuorena. Suomen suuriruhtinaskunnan ja Venäjän keisarikunnan raja v.1812 ulottui kauas Karjalan kannakselle ja Laatokan pohjoisrannoille ja Karjalan alue menetettiin Neuvostoliitolle Moskovan rauhassa v. 1940.

Toisen maailmansodan päättäneessä välirauhassa (1944) ja Pariisin rauhan rauhansopimuksessa (1947) vahvistettu valtakunnan raja teki useista Etelä-Karjalan kunnista rajapitäjiä, jotka menettivät maa-alueitaan. Viipuri, joka oli ollut kaakkoisen Suomen hallinnollinen ja kaupallinen ja henkinen keskus, menetettiin Neuvostoliitolle. Talvisodan jälkeen siirtoväkeä asutettiin myös Etelä-Karjalan kuntiin. Rintamamiehiä, evakoita ja leskiä asutettiin uusille pientiloille metsien ja peltojen keskelle alueille, joille ei aina ollut edes tieyhteyksiä. Toistensa kaltaisia tyyppitaloja kutsuttiin rintamamiestaloiksi. Imatran Viraskorpi on esimerkki sota-ajan jälkeisestä pika-asutuskylästä.

MAISEMAKUVA

Eteläkarjalaisessa maisemassa erottuvat vesistöt ja Salpausselät. Runsaat ja vaihtelevamuotoiset vesistöt antavat Etelä-Karjalalle oman vahvan leimansa. Suur-Saimaan laajat selkävedet ovat usein verrattavissa olosuhteiltaan meren selkiin. Saimaalla seilaavat suuret kuljetusalukset lisäävät alueen merellistä tuntua. Maakunnassa on lukuisia muita keskisuuria ja pieniä järviä. Usein välkehtiviä järvenselkiä ympäröivät harjut tai kalliosaa-ret, mikä tekee eteläkarjalaisesta maisemasta erityisen kauniin ja kiehtovan. Taipalsaarella on erityisen viehättäviä järvi-, harju- ja näitä

yhdistäviä kylämaisemia. Vuoksen leveä jokuoma, Saimaan kanava sekä Imatrankoski ovat vaikuttavia maisemamerkkejä ympäristössään. Ne ovat myös suosittuja nähtävyyksiä, joista Imatrankoski vanhin ja suosituin. Kirkonkylät ovat syntyneet järvien rantojen tuntumaan. Kirkonmäet ja niiden vanhat puukirkot ovat alueen rakennushistoriallisia helmiä ja alueidensa maamerkkejä.

Salpausselät erottuvat maisemasta reuna- muodostumina, joiden karkeampi ja karumpi maaperä antavat alueen kasvillisuudelle oman leimansa. Metsätyypinä on puolukka- ja kanervakankaita ja puusto on pääosin mäntyä. Salpausselkien rinteille helppokulkuiseen maastoon on jo varhain rakennettu tiet. Muuta maastoa korkeammalla olevilta teiltä avautuu usein hienoja kaukojärvi- ja peltonäkymiä männikköjen lomasta. Hieno maisematie on esimerkiksi Savitaipaleelta Taipalsaarelle johtava Salpausselän harjannetta mukaileva tie.

Etelä-Karjalan kaakkoisosassa on Viipurinlahteen laskevien jokivesistöjen maisemaa, jolle on tyypillisiä viljellyssä hienorakeisessa maakerroksessa eroosioituneet jokilaaksot ja metsäiset kankaremaastot. Ensimmäisen Salpausselän eteläpuolella on alueen laajimmat viljelymaisemat. Laajoja peltoaloja on savikko- ja soille raivatuilla turvealueilla, kylätiet kiemurtelevat tasaisessa tai loivasti kumpuilevassa maastossa, ja maatilat sijaitsevat maastosta kohoavilla kumpareilla nauhamaisesti teiden varsilla. Toinen laajempi viljelyalue on Etelä-Karjalan pohjoisosassa Salpausselän itäpuolella, jossa on hienorakenteisempia kerrostumia vain laaksoissa ja vesistöjen rannoilla.

Etelä-Karjalan maisemakuvassa erottuvat myös sotien aikaiset rakennelmat linnoituskina (venäläisten rakentamat 1700-luvulta) ja Salpalinjan puolustusasemina, johon kuuluivat mm. puolustusasemat betonikorsuineen

sekä maaston kiviasteet.

lähde: Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuri- alueselvitys I 2006, ja II 2008

MAISEMAMAAKUNNAT JA –SEUDUT

Suomi on jaettu eri maisemamaakuntiin, jotka jakautuvat edelleen seutuihin. Jako perustuu alueiden eri kulttuurimaisemille ominaisille alueelliselle piirteille. Läheisten seutujen väliset erot eivät ole jyrkkiä, sillä maisemapiirteet vaihtuvat yleensä vähitellen. Maisemamaakuntajaon on laatinut ympäristöministeriön maisema- aluetyöryhmä (Ympäristöministeriö 1993, Maisema- aluetyöryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992)

Etelä-Karjala kuuluu maisemamaakuntajaossa joko Eteläiseen rantamaahan tai Itäiseen Järvi-Suomeen.

- 1. Eteläinen rantamaa** on korkokuvaltaan pääasiassa alavaa, mutta pienpiirteisyydessään hyvin vaihtelevaa. Alue on mui-naista merenpohjaa. Maiseman peruselementtejä ovat pohjoista etelään suuntautuvat jokilaaksot ja niiden laajat viljavat tasangot sekä näiden välissä olevat kumpuilevat metsäiset ja paikoin paljastuneet kallioalueet. Alueella on myös katkeilevia etelä-pohjoissuuntaisia harjuksoja. Järvet ovat pieniä ja niitä on niukasti. Ensimmäisen Salpausselän reunamuodostuma on maakunnan keski- ja itäosien pohjoisrajana, jossa sen merkitys maisemassa on huomattavin. Alue kuuluu pääasiassa eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, jonka kasvillisuus on rehevää. Metsät ovat usein kuusivaltaisia havumetsiä. Soiden osuus on pienempi kuin muualla maassa. Maatalouden pitkä perinne näkyy maisemakuvassa. Asutus on vanhastaan keskittynyt kehittyneiden tärkeiden liikenneväylien varsille.

2. Itäinen Järvi-Suomi on lähes yhtenäisen laakea alue, jonka maasto voi olla yksityiskohdissaan hyvinkin vaihtelevaa. Ruhjelaakson rikkoma kallioperä on mahdollistanut maakunnan lukemattomien matalien ja sokkeloisten järvien ja vesireitit synnyn. Korkokuvaltaan maakunta jyrkkenee pohjoista kohti luoteen tasaisimpia alueita lukuun ottamatta. Lähes koko maakunnan maaperää peittää moreeniwaippa. Huomattavimmat moreenimuodostumat ovat keski- ja itäosien laajat kumpareiset drumliinikentät. Erityisesti maisemassakin selvästi havaittavat Salpausselkien reunamuodostumat sekä niihin liittyvät pohjoisesta etelään ja luoteesta kaakkoon kulkevat harjumuodostumajaksot. Vesistöt ovat maakunnan rikkaus.

Maisemaseutuja edustavat Kaakkoinen viljelyseutu, Lounais-Savon järvisseutu, Suur-Saimaan seutu sekä Laatokan-Karjalan seutu.

Kaakkoinen viljelyseutu on alavaa, mutta vaihtelevaa mäkisten, karujen kallioalueiden ja vaihtelevien viljelyalueiden sekä pienten soiden ja järvien ansiosta. Vaikka alue kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, on kasvillisuus muuhun Etelä-Suomeen verrattuna karua. Asutus on keskittynyt hajanaisen viljelyalueiden tuntumaan ja ryhmittynyt peltoja halkovien teiden varsille vaihteleviksi ryhmä- ja nauhakyliksi sekä haja-asutukseksi. Pika-asutukseen liittyviä pientiloja on runsaasti.

Lounais-Savon järvisseutu on ruhjelaaksojen muovaamaa moreenipeitteistä maata. Eteläosissa on lisäksi kumpuilevia kallioalueita ja Salpausselkien reunamuodostuma-alueet ja niihin liittyvine harjumuodostumineen. Salpausselkien väliin jää viljyvät savikkoalueet. Alueen järviluonto on vaihtelevaa, laajoja selkävesiä ei ole vaan järvet ovat pienimuotoisempia kuin Suur-Saimaan seudulla. Metsäkasvillisuus on rehevää ja soita on mel-

ko vähän. Peltoala vaihtelee paljon alueen eri osissa. Kyläalueet sijoittuvat useimmiten vesireittien varsille. Maisemat vaihtelevat vesien, kumpareisten metsien ja asuttujen peltoalojen välillä.

Suur-Saimaan seutua hallitsevat vedet. Saimaan laajoilta selkävesiltä järviluonto vaihettuu sokkeloisiin reittivesiin. Suur-Saimaan seutu sijaitsee karujen moreenimaiden ja kallioiden sekä Salpausselkien ja koko alueen halki kulkevien harjuksojen muovaamalla maalla. Useimmat Saimaan järviltaista ovat maisemiltaan selvästi omaleimaisia. Seutu on karua, viljavia savikoita ei juuri ole ja metsäkasvillisuus on ympäröiviä seutuja karumpaa. Kuivat puolukkatyyppin mäntykankaat ovat tavallisimpia. Kaskiviljelyllä oli karujen maiden takia pitkään tärkeä asema. Kalastus ja metsät ovat olleet tärkeitä elannon hankinnassa. Maaseutuasutus on harvaa ja kylät muodostuvat väljistä talorykelmistä.

Laatokan-Karjalan seutu on kapea-alainen I ja II Salpausselän väliin jäävä kaista. Maasto on vaihtelevasti kumpuilevaa ja muuta Itäistä Järvi-Suomea viljavampaa ja ilmastoltaan hieman suotuisampaa. Keski-Karjalan lehtokeskus ulottuu lähes koko alueelle. Alue on perinteistä viljelyseutua. Vesistöt ja muut luonnonelementit ovat usein reheviä, linnustoltaan ja kasvistoltaan rikkaita. Asutus koostuu verraten tiheistä ja vanhoista kylistä, asutusrykelmistä sekä yksittäisasutuksesta.

MAISEMATYYPIT

Maakunnallisessa maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä Etelä-Karjala jakautuu vaihtelevasti asumus- ja viljelymaisemiin, saaristoon, järvimaisemiin, selännteisiin sekä Saimaaseen, maisematyyppien eri variaatiot muodostavat 12 erilaista maisematyyppiä.

Maisematyypit

- Viljelymaisema

- Asumus – ja viljelymaisema
- Saaristo
- Viljely- ja asumusmaisema
- Vaihteleva asumus - ja viljelymaisema
- Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema
- Viljelysten kirjavoima saaristo
- Harvaan asuttu kallioinen metsäselänne
- Mäkiasutuksen, viljelysten ja metsien järvimaisema
- Pyhäjärven saaristo
- Saimaan meri
- Viljelysten, järvien ja metsien kirjavoima selänne

5. INVENTOIDUT KOHTEET JA ARVOLUOKAT

VALTA- JA MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET

Valtakunnallisesti arvokkaissa kohteissa käytetään ympäristöministeriön maisema-alueille laatimaa inventointikorttia, jossa kohteen lähtötiedot kerätään yhdeksän eri otsikon alle:

1. Perustiedot kohteesta,
2. Maisemamaakunta ja –seutu,
3. Luonnon ominaispiirteet,
4. Kulttuuriset ominaispiirteet,
5. Maisemakuva,
6. Rajaus,
7. Kuvailuteksti,
8. Arviointi ja
9. valokuva - ja karttaliitteet.

Maakunnallisesti arvokkaista kohteista on laadittu inventointikortit, joihin kerätään tiedot samoin lähtötiedoin kuin valtakunnallisiin kohteisiin, mutta tiedot esitetään yksinkertaisemmin ja suppeammin.

Etelä-Karjalan maakunnassa inventoitiin yhteensä vuosien 2013-14 aikana noin 65 mahdollista valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokasta maisema-aluekohdetta tai nähtävyyttä.

Valtakunnallisesti arvokkaita kohteita vuoden 1992 päivityksessä ovat kuusi (6) kappaletta:

- Konnunsuo-Joutsenon kirkonkylä
- Solkei, Taipalsaari/Savitaipale
- Imatrankoski
- Haukkavuori
- Tarnala
- Suomenkylä (v. 2013 alusta Suomenniemen kunta liittyi Etelä-Savoon, mutta Suomenkylä on päätetty inventoida Etelä-Karjalan kohteiden päivitysinventoinnin yhteydessä.)

Alueen nimi

sijaintikunta

vanha
arvoluokka *)

nykyinen
arvoluokka *)

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja nähtävyydet (vama)

Valtakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi ehdotetaan Etelä-Karjalasta (4 kpl)

Alueen nimi	sijaintikunta	vanha arvoluokka *)	nykyinen arvoluokka *)
Joutsenon viljelymaisema	Joutseno	VAMA	VAMA
Utula-Kyläniemen viljely- ja järvimaisema	Ruokolahti	MAMA	VAMA, uusi
Tarnalan viljely- ja järvimaisema	Parikkala	VAMA	VAMA
Haukkavuori	Ruokolahti, Rautjärvi	VAMA	VA nähtävyys

*) VAMA=valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, VA nähtävyys=valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys, MAMA=maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Alueen nimi	sijaintikunta	vanha arvoluokka *)	nykyinen arvoluokka *)
-------------	---------------	---------------------	------------------------

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (mama)

Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi ehdotetaan Etelä-Karjalasta (21 kpl)

Saimaan rantakylät (4kpl)	Taipalsaari/Savitaipale	VAMA	MAMA
Revonranta-Kivijärvi kulttuurimaisema	Rautjärvi	MAMA	MAMA
Änkilän kylän kulttuurimaisema	Rautjärvi	MAMA	MAMA
Purnujärven kulttuurimaisema	Rautjärvi	(RKY 2009 Niskapietilän tie)	MAMA
Rasala-Lasolan kylämaisema	Lappeenranta	MAMA	MAMA
Hanhijärven kylämaisema	Lappeenranta	MAMA	MAMA
Kasukkalan kylän kulttuurimaisema	Lappeenranta	-	MAMA
Vihtolan kylän viljelymaisema	Lappeenranta	-	MAMA
Joutsenkosken myllymaisema	Lappeenranta	MAMA	MAMA
Viraskorven viljelymaisema	Imatra	MAMA	MAMA
Kaukolan kulttuurimaisema	Parikkala	MAMA	MAMA
Savikummun kulttuurimaisema	Parikkala	MAMA	MAMA
Kesusmaa-Kirjavalan kulttuurimaisema	Parikkala	-	MAMA
Rasvaniemen kylän viljelymaisema	Parikkala	MAMA	MAMA
Pyhämäen ja Uukuniemen kirkon kulttuurimaisema	Parikkala	MAMA	MAMA
Koitsanlahden hovi ja kulttuurimaisema	Parikkala	RKY 2009, MAMA	MAMA
Niemikylän kulttuurimaisema	Lemi	MAMA	MAMA
Urolan Pöllösen kulttuurimaisemat	Lemi	-	MAMA
Husula-Nuppolan kulttuurimaisemat	Luumäki	MAMA	MAMA
Luumäen kirkko ja viljely-ympäristö	Luumäki	RKY 2009	MAMA
Kaskei-Lavikanlahden kulttuurimaisema	Savitaipale	MAMA	MAMA

*) VAMA=valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, VA nähtävyys=valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys, MAMA=maakunnallisesti arvokas maisema-alue

MUUT KOHTEET

Inventoiduista alueista seuraavia kolmea kohdetta kuvaa parhaiten valtakunnallisesti arvokas RKY 2009 -status, jonka vuoksi ne eivät ole mukana maisema-alueissa:

1. Imatrankoski, Imatra (myös kansallismaisema-alue)
2. Suomenkylä ja Suomenniemen kirkonkylän kulttuurimaisema
3. Taipalsaaren kirkko ja peltomaisema

Inventoiduista kohteista maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen kriteeristöä eivät täyttäneet seuraavat kohteet:

4. Kummun kulttuurimaisemat, Parikkala

5. Vitsain kylä, Taipalsaari
6. Pien-Saimaan saariasutus, Taipalsaari (Turasalo, Illukansaari, Salastinsaaret, Orjainniemi)
7. Karstunrannan huvila-alue, Lappeenranta
8. Tiurun ja Rauhan alueet, Lappeenranta
9. Härskiän saari, Ruokolahti
10. Oravaniemen kylä, Parikkala
11. Niukkalan kylä, Parikkala
12. Vuoksen kulttuurimaisema, Imatra
13. Lemmin kirkonmäki, Lemi
14. Rasilan kylä, Ruokolahti
15. Rautiohoivi ja luonnonpuisto,

- Ruokolahti
16. Ruokolahden kirkko ja ympäristö, Ruokolahti
 17. Savitaipaleen kirkko ja ympäristö, Savitaipale
 18. Nikinlahden kulttuurimaisema, Taipalsaari
 19. Lamposaari, Lappeenranta
 20. Vehkataipale, Lappeenranta/ Taipalsaari
 21. Sienimäki, Imatra
 22. Ristimäki, Parikkala
 23. Saaren kirkonkylä, Parikkala
 24. Kannuskoski, Luumäki
 25. Taavetin asemanseutu, Luumäki
 26. Paimensaari, Savitaipale
 27. Luumäen kirkonkylä, Luumäki
 28. Haapajärvi, Lappeenranta
 29. Kotkaniemen tila, Luumäki
 30. Skinnarilan hovi, Lappeenranta
 31. Saimaan kanava ympäristöineen, Lappeenranta

Seuraavat kohteet yhdistettiin soveltuvilta osin yhdeksi maakunnallisesti arvokkaaksi maisemakokonaisuudeksi:

Änkilän kylän kulttuurimaisema:

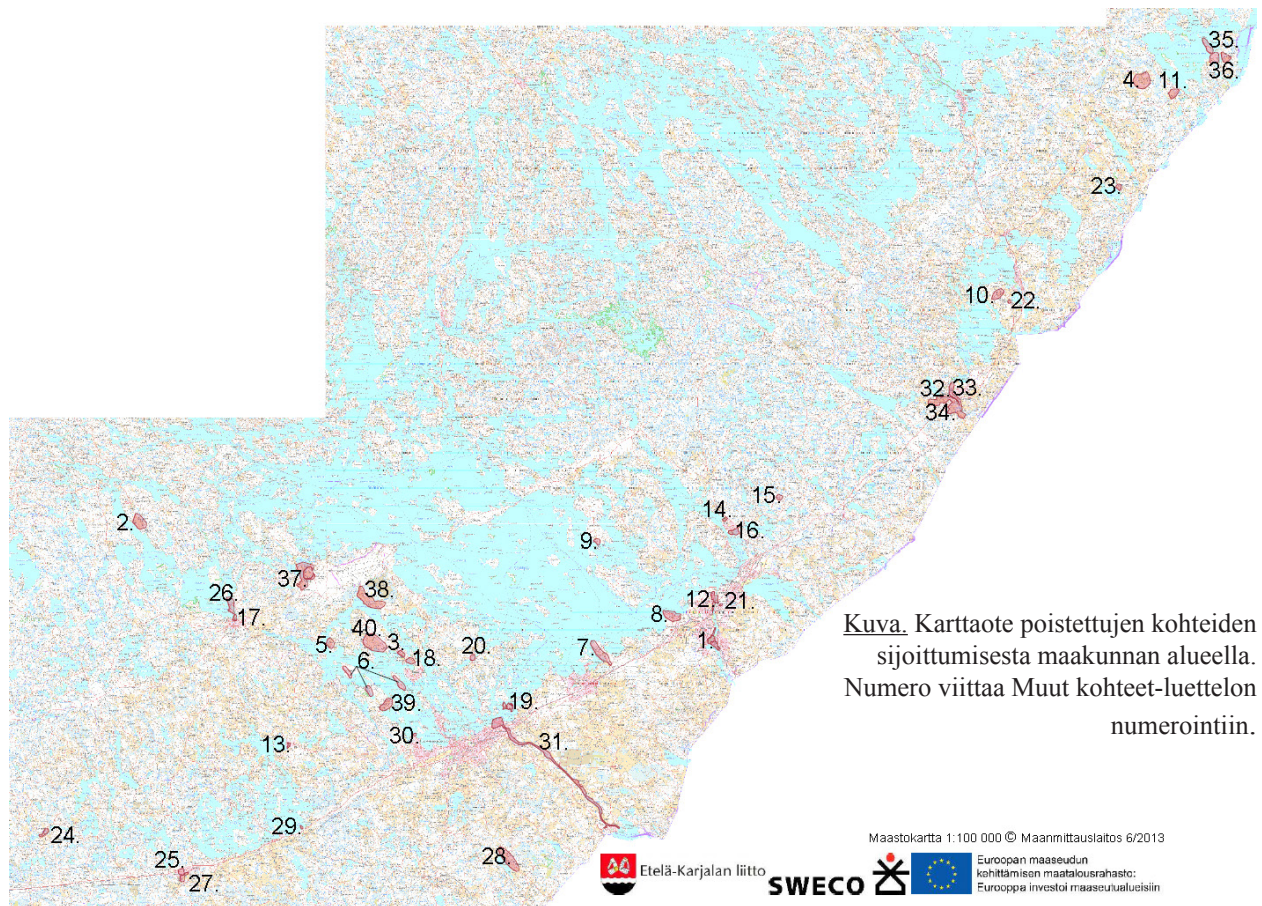
32. Silamusjärven eteläpää, Rautjärvi
33. Simpeleen taajama, Rautjärvi
34. Änkilän kylän kulttuurimaisema

Pyhämäen ja Uukuniemen kulttuurimaisema

35. Uukuniemen Papinniemi
36. Pyhämäen kulttuurimaisema

Saimaan rantakylät (4kpl) yhdistettiin yhdeksi teemakokonaisuudeksi pitäen kuitenkin kylien rajaukset irrallisina toisistaan

37. Solkei
38. Peltoi
39. Merenlahti
40. Haikkaanlahti

6. YHTEENVETO

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson liitot käynnistivät keväällä 2013 Kaakkois-Suomen alueen: Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakuntien maisema-alueiden inventoinnin. Inventoinnit suoritettiin vuoden 2013-2014 aikana. Inventoinnit suoritettiin ympäristöministeriön valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointien ohjaus- ja arviointiryhmän (MAPIO-työryhmän) laatimien inventointiohjeiden mukaisesti. inventoinnit muodostuivat neljästä työvaiheesta: valmistelu- ja arviointivaihe, maastokäynnit sekä loppuarvioinnista.

Työn alussa hankkeelle perustettiin työtä ohjaava ohjausryhmä, joka oli mukana työssä koko hankkeen ajan. Työ suoritettiin vuorovaikutteisesti ja paikallinen tieto pyrittiin huomioimaan ja hyödyntämään arviointien tekemisessä. Työn aikana järjestettiin

maisema-työpaja, jossa kuultiin paikallisten suunnittelijoiden ja muiden asiantuntijoiden näkemyksiä maisema-aluevalikoimasta ja niiden alustavista luokituksista. Työ lähetettiin kommentointikierrokselle kuntiin hankkeen aikana kahdesti, jolloin kunnilla oli mahdollisuus kommentoida työtä.

Etelä-Karjalan valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita oli valtioneuvoston periaatepäätöksessä vuonna 1995 kuusi (6) kappaletta. Päivitysinventoinnin myötä valtakunnallisia kohteita on Etelä-Karjalan alueella neljä (4). Neljästä valtakunnallisesti arvokkaasta kohteesta yksi on valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin yhteydessä inventoitiin liiton toimesta myös maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, joita on yhteensä 21 kappaletta.

7. VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET JA NÄHTÄVYYDET, INVENTOINTIKORTIT

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

- 1.1. Maisema-alueen nimi Konnunsuo-Joutsenon kirkonkylä
- 1.2. Maisema-alueen uusi nimi Joutsenon viljelymaisema
- 1.3. Kunta Lappeenranta
- 1.4. Pinta-ala noin 12 000 ha
- 1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo] 1992, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys I v. 2006 ja II v. 2008
- 1.6. Päivytysinventoijan nimi Heli Vauhkonen
- 1.7. Päivytysinventoinnin pvm 2.5.2014, maastokäynti 3.-4.8.2013
- 1.8. Arkistointipaikka Kaakkois-Suomen ELY-keskus

2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU

- 2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992] Eteläinen rantamaa, Kaakkoinen viljelyseutu
- 2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys] Viljelymaisema
- 2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä] **Eteläinen rantamaa** on korkokovaltaan pääasiassa alavaa, mutta pienpiirteisyydessään hyvin vaihtelevaa. Alue on muinaista merenpohjaa. Maiseman peruselementtejä ovat pohjoista etelään suuntautuvat jokilaaksot ja niiden laajat viljavat tasangot sekä näiden välissä olevat kumpuilevat metsäiset ja paikoin paljastuneet kallioalueet. Alueella on myös katkeilevia etelä-pohjoissuuntaisia harjuksoja. Järvet ovat pieniä ja niitä on niukasti. Ensimmäisen Salpausselän reunamuodostuma on maakunnan keski- ja itäosien pohjoisrajana, jossa sen merkitys maisemassa on huomattavin. Alue kuuluu pääasiassa eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, jonka kasvillisuus on rehevää. Metsät ovat usein kuusivaltaisia havumetsiä. Soiden osuus on pienempi kuin muualla maassa. Maatalouden pitkä perinne näkyy maisemakuvassa. Asutus on vanhastaan keskittynyt kehittyneiden tärkeiden liikenneväylien varsille.
- Kaakkoinen viljelyseutu** on alavaa, mutta vaihtelevaa mäkisten, karujen kallioalueiden ja vaihtelevien viljelyalueiden sekä pienten soiden ja järvien ansiosta. Vaikka alue kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, on kasvillisuus muuhun Etelä-Suomeen verrattuna karua. Asutus on keskittynyt hajanaisten viljelyalueiden tuntumaan ja ryhmittynyt peltoja halkovien teiden varsille vaihteleviksi ryhmä- ja nauhakyliksi sekä haja-asutukseksi. Pika-asutukseen liittyviä pientiloja on runsaasti.

3. LUONNON OMINAISPIIRTEET

- 3.1. Maa- ja kallioperä Alue kuuluu Eteläisen rantamaan rapakivialueeseen. Maaperältään alueella on savi- ja silttikerrostumia, turvekerrostumia sekä myös vähän sora- ja hiekkamoreenia. Alueen pohjoispuolella kulkee luoteis-kaakkosuuntainen harjumuodostelma.
- 3.2. Vesistöt ja ranta-alueet Alue kuuluu pääosin Vuoksen päävesistöalueeseen; eteläosaltaan myös Juustilanjoen vesistöalueeseen sekä Immalanjärven valuma-alueeseen. Alueella on vain muutama järvi tai lampi. Suurin järvi on Suokumaanjärvi, johon laskee alueen halki luode-kaakkosuuntaisesti virtaava Suokumaanjoki. Joet ovat sameavetisiä pikkujokia. Alueen eteläosassa on suoalueita joissa on myös suorantaiset Eväksenjärvi sekä Hyötinlampi.
- 3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet Jääkauden muovaama I Salpausselän reunamuodostuma ja sen eteläpuolen hienosedimentit sekä laajat soiset turvealueet.
- 3.4. Kasvillisuustyytit Metsäkasvillisuutta, puolukka- ja mustikkatyyppin metsä sekä viljely- ja pihapiirien kulttuurikasvillisuutta
- 3.5. Arvokkaat luontokohteet Eväksenjärven ja Suokumaanjärven lounaispään lahti ovat valtakunnallisten lintuvesien suojeluohjelman kohteita. Tikankonttilehto Kivisaassa on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu.
- 3.6. Eläimistö ja kasvilajisto Alueella on erittäin runsas linnusto, johon kuuluu useita uhanalaisia lajeja kuten ruisräikkä, tuulihaukka, ampuhaukka ja harmaapäätikka. Alue on merkittävä levähdyspaikka muuttolinnuille, etenkin hanhille ja joutsenille. Pesimälinnustosta tavataan heinäkurppaa

syksyisin. Pohjoisosan metsät ovat harjumänniköitä ja itäosissa sekä pohjamoreenialueella on myös kuusikoita. Arvokas ja harvinainen tikankontti -kasvi esiintyy Kivisaaren alueella.

3.7. Ilmasto

Etelä-Karjala kuuluu eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen. Vesistöjen (Suomenlahti, Saimaa ja Laatokka) vaikutus on suuri seudun ilmastossa. Syksyt ovat pitkiä ja lämpimiä, mutta kevät ja alkukesä ovat viileitä. Vuoden keskilämpötila on +4-+5 astetta. Vuotuinen sademäärä on 600-700 mm. Sateisinta on Salpausselän eteläpuolella. Kasvukausi on 160-175 vrk. Alavilla suoalueilla syntyy helposti kylmäjärviä ja laajoilla aukeilla suo- ja viljelyalueilla puhaltavat tuulet kylmentävät pienilmastoa, toisaalta alue on otollista kesän helteille, kun tuuli puhaltaa kaakosta ja tuo kuivaa mannerilmaa.

3.8. Maisemarakenne

Maisemarakenne muodostuu alueen pohjoisosan I Salpausselästä sekä kumpuilevasta maastosta, alueen koillispuolen luode-kaakkoisuuntaisesta moreeniharjusta ja sen suuntaisesta tiestä, alueen keskiosan laajoista, suurelta osin pelloiksi raivatuista suoalueista ja sen halki kulkevasta suorasta tiestä sekä eteläosan pienipiirteisestä maastosta, jossa on myös pieniä järviä ja lampia. Alueella on laajoja viljelyalueita, mutta myös pienempiä peltoaloja.

4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET

4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö

Joutsenon Anolassa vuoden 1918 sotaan liittyviä punaisten varustuksia. Alueen kaakkoisosassa Harjulan historiallisen ajan kiviröykkiöitä, jotka saattavat olla viljelysraunioita.

4.2. Maiseman kulttuurihistoria

Suoalueita on voimaperäisesti raivattu viljelyyn. Konnunsuon itäosaa on raivattu pelloksi 1930- luvulta lähtien. Konnunsuon vankilatoiminta on muokannut vahvasti maisemaa. Länsiosaa on raivattu turvetuotantoon. Joutsenon ympäristön kulttuuripiirteet ovat maanviljelyksen muovaamia.

4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot

Maatalous, vankeinhoitolaitos

4.4. Rakennettu ympäristö

Kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas vankila-alue (vankilakirkko, koulu, selli-, talous- ja hallintorakennukset) sekä kylän muut rakennukset ovat osa eteläkarjalaista kulttuurihistoriaa ja muodostavat merkittävän säilytettävän kylämiljöön. Päävankilan ohella länsiosassa lähellä kanavaa sijaitseva Kivisaaren vankila-alue (sellirakennus, maatalousrakennukset ja virkailija-asuntoalue), jonka viljelymaille palstoitettiin sotien jälkeen paljon asutustiloja. Kivisaaren alue näkyy maisemassa ”pitkän tien” alusta lännestä kohti vankilaa kuljettaessa. Joutsenon kirkonkylä kirkkoineen rajautuu maisema-alueen luodeosassa. Joutsenon kirkonkylästä kaakkoon, laajalla maisema-alueella on useita pienempiä kylämiljöitä. Yksittäisistä kylistä mainittakoon tiiviisti kylätien varteen rakennettu Eiskolan kylä.

4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi

Asutus on sijoittunut pohjoisosassa hajalleen kumpareille, itä- ja eteläosissa kyläteiden varteen nauhamaisesti ja Konnunsuon vankila-alue muodostaa oman itsenäisen kylänsä.

4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin

Alueella on verraten vähän muinaislöytöjä. Harjulan kiviröykkiö sijoittuu moreeniharjumuodostelmalle, jonka päällä on tie ja sen varrella asutus nauhamaisesti.

4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit

Joutsenon rakennuskulttuurin inventointi, Eila Perkkiö, 1981, RKY 2009, Konnunsuon vankila, rakennushistoriaselvitys 4.6.2010. arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Ky, Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuurialueselvitys, osa 2. 2008. Etelä-Karjalan liitto

4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita

Konnunsuon lintutorni, 7 km pitkä suora tie, joka on rakennettu vanhan ratalinjan paikalle.

4.5. Perinnemaisemat

Lappeenrannan (ent. Joutseno) Kaivolän keto, jonka arvoluokka on M+ (H. Lies-Niittymäki. Kaakkois-Suomen perinnemaisemat, Etelä-Karjala. 2014).

4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät

Konnunsuon lakkautettu vankila laajan suoalueen ja suoran 7 km pitkän tien varrella antaa alueelle vahvan leimansa. Joutsenon kirkonkylään välittömästi liittyvät maaseudun viljelymaisemat.

4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö

Konnunsuovankila-alue on kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti merkittävä kohde. Alue on

lintuharrastajille/luontomatkailijoille suosittu kohde.

4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet

Konnunsuon viljelykseen raivatut peltoalueet sekä entinen Konnunsuon vankila-alue rakennuksineen tekevät maisema-alueesta erityislaatuisen. Joutsenon keski- ja pohjoisosan vanhat kumpuilevat viljelymaisemat ja pienet ja tiiviit kylämiljööt ovat säilyneet kasvavien taajamien läheisyydessä. Kumpuilevissa maisemissa vaihtelevat maaseudun kylämiljööt, pienet sekä laajemmat peltoaukeat sekä metsäalat. Vanhoja tielinjauksia mukailevat tiet ja niiden ympäristö tarjoavat pitkiä ja monipuolisia näkymiä.

5. MAISEMAKUVA

Pohjoisosa on kumpuilevaa, laajojen viljelysten ja metsäkaistaleiden luonnehtimaa maastoa, johon asutus on sijoittunut pieniin kyliin nauhamaisesti teiden varsille sekä ryppäisiin kumpareille. Näkymät ovat laajoja ja rauhallisia ja varsinkin aluetta pohjoisessa rajaavalta Salpausselältä monipuolisia. Keskiosa on tasaista soilta raivattua viljelyaukeaa, jonka yksitoikkoisuutta korostaa metsän reunan sisäpuolelle sijoittunut asutus sekä pitkä viivasuoraan rakennettu tie. Konnunsuon viljelylakeudelle tuo vastakohtaisuutta rakennushistoriallisesti arvokkaat vankilarakennukset. Alueen maamerkki on korkea lintutorni. Alueen itä- ja eteläosissa on pienialaisempia viljelyksiä ja asutus on nauhamaisesti teiden varsilla.

6. RAJAUS

Maisema-aluerajaus pysyy pääpiirteittäin entisellään, vain alueen länsiosassa, Saimaan kanavan läheisyydessä ja nykyisen jätteenkäsittelyalueen osalta aluerajausta pienennetään liitekartalla esitetyllä tavalla.

7. KUVAILUTEKSTI

Laaja ja monipuolinen viljelyalue, jota luonnehtii kaakkoiselle viljelyseudulle ominainen pienipiirteisyys ja toisaalta laajat savikkoalueet. Alueella on useita pienempiä kyliä, joita ympäröi peltoalueet ja erottavat metsäalat. Kauniita viljelynäkymiä, joita reunustavat metsäsaarekkeet ja metsän reunat. Oman erityisen lisänsä maisemaan antaa laaja viljelykseen raivattu Konnunsuon osa, jonka keskellä vankilarakennukset sijaitsevat. Alueen kaakkoisosassa on suoalueita ja niillä järviä ja lampia. Peltoaukeat ovat tärkeitä muuttolintujen levähdysalueita.

8. ARVIOINTI

8.1. Arvoluokka

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

8.2. Arviointiteksti

Joutsenon viljelymaisema on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, jossa yhdistyy kulttuurihistoriallisesti ainutlaatuinen ja merkittävä vankilamiljöö, Konnunsuo, ja sen ympäristöön raivatut laajat ja tasaiset peltoalueet sekä Joutsenon kirkonkylän eteläpuoliset pienemmät, kumpuilevassa maisemassa olevat viljelyalueet ja useat erilliset kylämiljööt. Alue muodostaa kokonaisuudessaan vaikuttavan, monipuolisen ja harvinaisen laajan maaseudun maisema-alueen valtakunnan itärajan kasvavien taajamien läheisyydessä. Alueen maisemakuva, kulttuurihistoria ja rakennettu kulttuuriympäristö on rikas, vaihteleva ja monipuolinen. Maaseudun perinteisiin elinkeinoja harjoitetaan edelleen, sillä suurin osa peltoaloista on viljelyksessä.

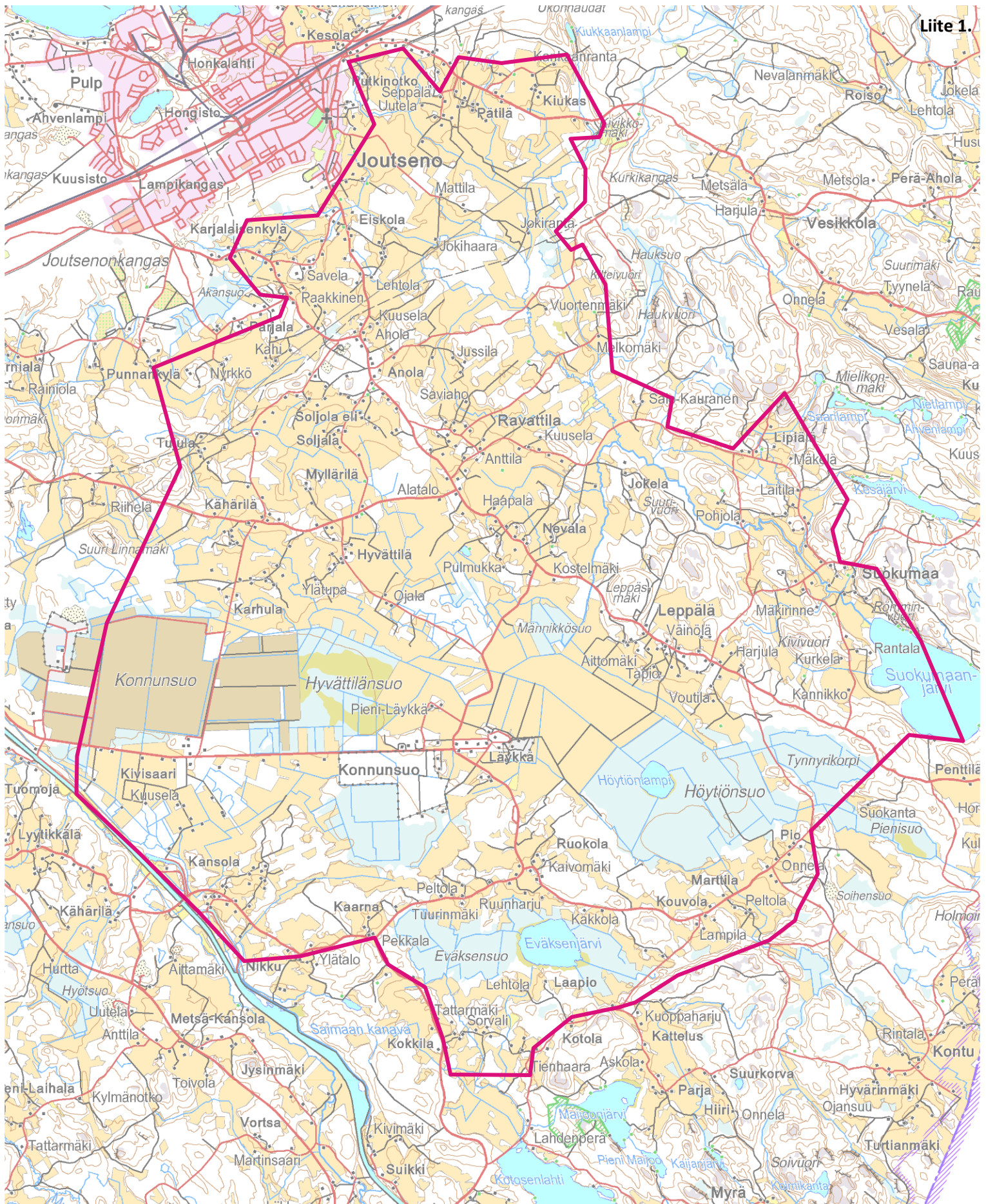
9. LIITTEET

9.1. Karttaliitteet

Liite 1.

9.2. Valokuvat

Liite 2.

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
Joutsenon viljelymaisema, Lappeenranta, 12 000 ha, 1:75 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

kuva: Konnunsuon vankila-alue

kuva: Eiskolan kylätie

Ilmakuva Konnunsuolta, kuva Arto Hämäläinen

ilmakuva: Arto Hämäläinen

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

- 1.1. Maisema-alueen nimi Utula-Yläkylän kulttuurimaisema
- 1.2. Maisema-alueen uusi nimi Utula- Kyläniemen viljely- ja järvimaisema
- 1.3. Kunta Ruokolhti, Taipalsaari
- 1.4. Pinta-ala noin 5 200 ha
- 1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo] Etelä- Karjalan liitto, Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys I v. 2006 ja II v. 2008, maakunnallisesti arvokas maisema-alue
- 1.6. Päivitysinventoijan nimi Heli Vauhkonen
- 1.7. Päivitysinventoinnin pvm 28.1.2014, maastokäynti 4.8.2013
- 1.8. Arkistointipaikka Kaakkois-Suomen ELY-keskus

2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU

- 2.1. Maisemamaakunta ja -seutu Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu [Mietintö 66/1992]
- 2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys] Viljelysten kirjavoima saaristo
- 2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä] **Itäinen Järvi-Suomi** on lähes yhtenäinen laakea alue, jonka maasto voi olla hyvinkin vaihtelevaa. Ruhjelaakson rikkoman kallioperän vuoksi on lukemattomia matalia ja sokkeloisia järviä ja vesireittejä. Korkokuvaaltaan maakunta jyrkkenee pohjoista kohti luoteen tasaisimpia alueita lukuun ottamatta. Lähes koko maakunnan maaperää peittää moreenivaippa. Huomattavimmat moreenimuodostumat ovat keski- ja itäosien laajat kumpareiset drumliinikentät. Erityisesti maisemassa on havaittavissa selvästi Salpausselkien reunamuodostumat sekä niihin liittyvät pohjoisesta etelään ja luoteesta kaakkoon kulkevat harjumuodostumajaksot.
- Suur-Saimaan seutua** hallitsevat vedet. Useimmat Saimaan järvioltaista ovat maisemiltaan selvästi omaleimaisia. Seutu on karua, viljavia savikoita ei juuri ole ja metsäkasvillisuus on ympäröiviä seutuja karumpaa. Kuivat puolukkatyyppin mäntykankaat ovat tavallisimpia. Kaskiviljelyllä oli karujen maiden takia pitkään tärkeä asema. Kalastus ja metsät ovat olleet tärkeitä elannon hankinnassa. Maaseutuasutus on harvaa ja kylät muodostuvat väljistä talorykelmistä.

3. LUONNON OMINAISPIIRTEET

- 3.1. Maa- ja kallioperä Kallioperä granodioriittia, tonaliittia ja kvartisdioriittia, myös kiilleliuskeita ja kiillegneissiiä, maaperä karkearakenteista moreenia, sekalajitteisia ja hienolajitteisia maalajeja ranta-alueilla sekä turvetta.
- 3.2. Vesistöt ja ranta-alueet Alue kuuluu Vuoksen päävesistöön ja Ala-Saimaan valuma-alueeseen. Kyläniemi on kapea ja pitkä niemi, joka jakaa Suur-Saimaan isot selät. Utula ja Yläkylä rajautuvat Suur-Saimaan Kouvonselän rantoihin.
- 3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet Jääkauden muovaama II Salpausselän reunamuodostuma, joka hallitsee maisema-aluetta lounaasta koilliseen kulkevana, erottuu selkeästi niemen ja kannaksen maisemassa. Reunamuodostuma on Suur-Saimaalla veden alla Taipalsaaren Suuren Sarviniemen ja Kyläniemen välissä.
- 3.4. Kasvillisuustyyppit Pellot viljelykasveja, pihapiireissä on istutettua kulttuurikasvillisuutta. Ranta-alueilla on rehevämpää lehtimetsää, sekametsää ja kasvillisuutta; koivuja ja pajukkoa. Ylemmillä karuimmilla alueilla esiintyy mäntymetsiä ja puolukka- ja kanervatyyppin kankaita.
- 3.5. Arvokkaat luontokohteet Kyläniemi kuuluu osaksi valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Ilkonselkä Kyläniemen eteläpuolella käsittää harjusaaria, särkkiä ja matalikkoja.
- 3.6. Eläimistö ja kasvilajisto Linnusto on suurten selkävesien sekä kaakkoisen alueen lajistoa, tavallisimmat metsän nisäkkäät, hirvet, jänikset, ketut sekä myös karhut ja majavat. Utulan lämpimällä harjurinteellä esiintyy myös uhanalainen perhonen, harjusinisiipi. Kuivilla mäntyvaltaisilla Salpausselkien rinteillä viihtyvät kangasvuokko ja harjuneilikka. Suojaisien lahtien rannoilla kasvaa myös järviruokoa.

3.7. Ilmasto Etelä-Karjala kuuluu eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen. Vesistöjen (Suomenlahti, Saimaa ja Laatokka) vaikutus on suuri seudun ilmastossa. Syksyt ovat pitkiä ja lämpimiä, mutta kevät ja alkukesä ovat viileitä. Vuoden keskilämpötila on +4–+5 astetta. Vuotuinen sademäärä on 600–700 mm. Sateisinta on Salpausselän eteläpuolella ja kuivinta Saimaan alueella. Kasvukausi on 160–175 vrk. Alue on otollista kesän helteille, kun tuuli puhaltaa kaakosta ja tuo kuivaa mannerilmaa.

3.8. Maisemarakenne Kyläniemen ja Utula-Yläkylän maisemarakenne on selkeä. Se käsittää Toisen Salpausselän reunamuodostuman, joka muodostaa niemikannaksen, tie on rakennettu rinteeseen päälle ja kyläalueet ovat II Salpausselän reunamuodostelman etelärinteellä. Utula-Yläkylän asutus on sijoittunut ryppääseen suojaisan Suur-Saimaan Kouvonselän lahden etelärinteille, alavimpien ja viljavimpien maiden ympärille. Kyläniemessä on useita suojaista lahtia, pohjoispuolella laajoja laguunimaisia lahtia hiekkarantoinen.

4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET

4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö Useita kiinteitä muinaisjäänöksiä: Yläkylässä historiallinen asuinpaikka, Yläkylän itäpuolella historiallisen ajan tervahautoja ja hiilimiiluja sekä varhaismetallikauden hautapaikkoja. Utulassa kivistä, varhaismetallikautinen, rautakautinen sekä historiallisen ajan asuinpaikkoja. Kyläniemen rannoilla on ajoittamattomia hylkyjä, Kutveleen kanavan alueella on kivi- ja pronssikautisia asuinpaikkoja.

4.2. Maiseman kulttuurihistoria Arkeologiset löydöt kertovat alueella olleen asutusta jo kivikaudelta asti. Utulassa vanhan postin paikalla on ollut maatila jo 1600-luvulta lähtien.

4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot Kalastus, maa- ja metsätalous ja nykyisin myös vapaa-ajan asutus.

4.4. Rakennettu ympäristö Alueella on runsaasti vanhaa, 1900-luvun alkupuolen maantilarakennuksia. Uudempaa rakennuskantaa edustavat ranta-alueiden vapaa-ajan asunnot.

4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi Kyläteiden varressa maatilakeskukset sijaitsevat osittain ryppäinä.

4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäänösten sijaintiin Muinaismuistot sijoittuvat nykyisen asutuksen paikoille.

4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuurialueselvitys, osa 2. 2008. Etelä-Karjalan liitto. Ruokolahden rakennusinventointi, Susanna Rantanen 1997. Etelä-Karjalan museo

4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita Venäläisten rakentama Kutveleen kanava on Taipalsaaren ja Ruokolahden kunnan rajalla. Se on 130 metriä pitkä kanava, joka on alun perin ollut yksi Suvorovin kanavahankkeista 1790-luvulta, osana Pietarin puolustusvyöhykkeitä. Kanavaa on uudistettu ja levennetty 1900-luvun aikana, ja alkuperäiset rakenteet tuhoutuivat 1970-luvulla. Nykyisin kanavassa liikennöi Tielaitoksen Kyläniemen lossi.

4.5. Perinnemaisemat Ei merkittäviä perinnemaisemia.

4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät Alueen vahvin identiteettitekijä on II Salpausselkä, jonka voi erottaa selkeästi maisemassa. Suur-Saimaan laajat, osittain hiekkarannat, upeat järvimaisemat sekä seudulle harvinaisen laajat viljelyaukeat Utulassa ja Yläkylässä.

4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö Alue on maisemallisesti hyvin edustava. Saimaan ranta-alueilla ja saaristossa on paljon loma-asutusta. Virkistyskäytön kannalta alueella on monia hienoja hiekkarantoja ja helppokulkuisia metsiä. Utulan kylässä toimii kauppa, kahvila ja kylätalo.

4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet Maisema-alue koostuu arvokkaasta geologisesta reunamuodostumasta, Suur-Saimaan ranta-alueista sekä perinteisestä, kauniista ja elinvoimaisesta maatalousmaisemasta.

5. MAISEMAKUVA

Keskeisin maisemaelementti on alueen halki lounais-koillisuuntaisesti kulkeva II Salpausselkä sekä siitä Saimaan rantaan viettävät viljelymaisemat. Tie kulkee Salpausselän harjumuodostuman lakea myötäillen. Maatilat ovat sijoittuneet kyläteiden varteen metsäkumpareille ja niiden reunamille. Rakennuskanta on harmonista. Salpausselän rinteiltä ja peltoaukeilta avautuvat pitkät näkymät osittain järvelle, monin paikoin rantametsien peitteisyys estää näkymät. Kyläniemen kärjen suuntaan kuljettaessa kannas kapenee. Kutveleen kanava yhdistää etelä- ja pohjoispuoliset vesialueet. Lahtien rannat ovat hiekkarantoja ja metsät valoisia mäntymetsiä.

6. RAJAUS

Rajausta laajennetaan II Salpausselkää pitkin lounaaseen siten, että Kyläniemi ja Saimaan ranta- ja vesialueita liitetään maisema-alueeseen.

7. KUVAILUTEKSTI

Utula-Yläkylän alue on tyypillinen esimerkki pienipiirteisestä vaihtelevasta järvikylän viljelymaisemasta. Maisema-alue on osa II Salpausselän reunamuodostelmaa, joka on etenkin Kyläniemessä maisemallisesti hyvin merkittävä. Alue käsittää geologisia reunamuodostumia, muinaisrantoja sekä arvokkaita maatalousmaisema-alueita. Kyläniemen kärjessä peltoja on metsitetty, mutta Utula-Yläkylän alueella maatalouden harjoittaminen on vireää ja elinvoimaista ja alueella on laajoja yhtenäisiä peltoalueita. Maatilamiljööt ovat harmonisia. Kyläniemessä ja muualla ranta-alueilla on runsaasti vapaa-ajan asuntoja.

8. ARVIOINTI

8.1. Arvokuokka

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

8.2. Arviointiteksti

Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvot ovat toisaalta II Salpausselän Kyläniemen ja sen kannaksen antamassa ja selkeästi hahmotettavissa olevassa jääkauden muodostamassa maisemassa ja toisaalta Utula-Ylikylän eheässä maaseudun kulttuuri- ja viljelymaisemassa. Kyläniemi sijaitsee maantieteellisesti mielenkiintoisella paikalla jakaen Suur-Saimaan suuret selät.

Kyläniemen ja Utula-Ylikylän alue on erittäin edustava geomorfologisesti II Salpausselän reunamuodostuma harjuineen ja hiekkarantoinen. Utula-Yläkylän kylä- ja viljelyalueet sijoittuvat maisemallisesti hienosti reunamuodostuman etelärinteille. Maiseman rakenne ja erityispiirteet ovat helposti hahmotettavissa. Maatalousmaisemat mautiloineen ja peltoaukeineen -seudulle jopa harvinaisen laajat viljelyaukeat - ovat eheitä ja edustavia. Kylä on elinvoimainen. Kylässä on pitkä asutushistoria, josta osoituksena ovat useat muinaisjäännökset sekä osittain hyvin säilynyt vanha rakennuskanta. Maisema-alueelta avautuu erityisen hienoja, vaihtelevia ja pitkiä järvi-, pelto- ja metsänäkymiä.

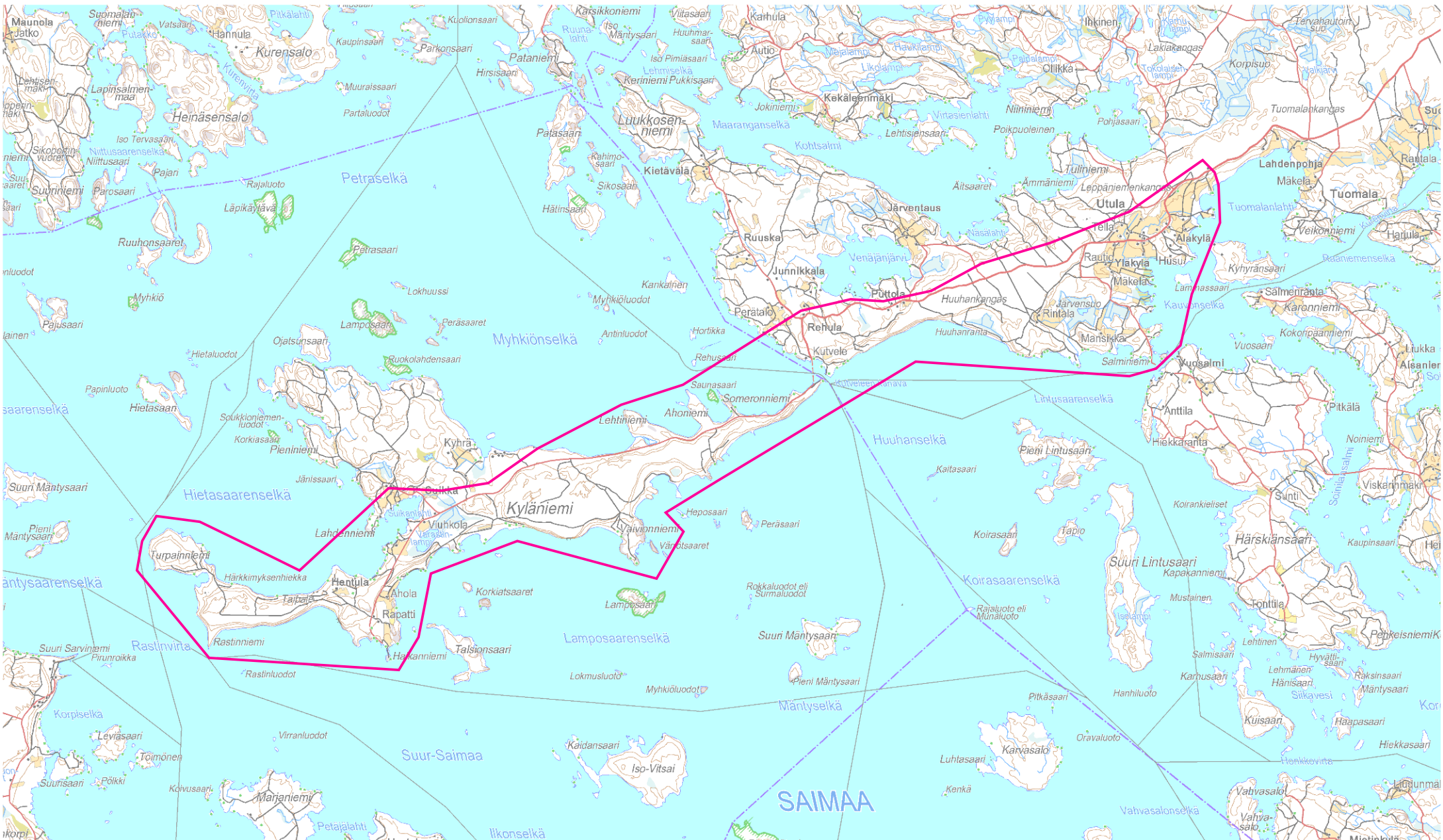
9. LIITTEET

9.1. Karttaliitteet

Liite 1.

9.2. Valokuvat

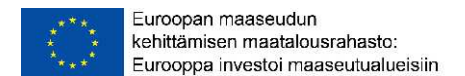
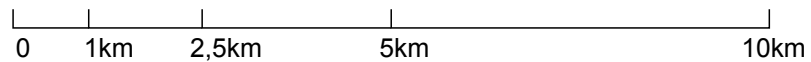
Liite 2.

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Utula-Kyläniemen viljely- ja järvimaisema, Ruokolahti / Taipalsaari, 5 200 ha, 1:100 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Liite 2.

kuva: Utulan II Salpausselältä laskeva pelto

kuva: Vanha maatila Utulassa.

kuva: Ylikylän viljelyaukea

Mäntymetsää Utulan kylässä

kuva: Kyläniemen rantaa

Ilmakuva Utulasta, kuva Arto Hämäläinen

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

- 1.1. Maisema-alueen nimi Tarnala
- 1.2. Maisema-alueen uusi nimi Tarnalan viljely- ja järvimaisema
- 1.3. Kunta Etelä-Karjala, Parikkala
- 1.4. Pinta-ala noin 2 000 ha
- 1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo] 1992, YM, Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys I v. 2006 ja II v. 2008
- 1.6. Päiväysinventoijan nimi Heli Vauhkonen
- 1.7. Päiväysinventoinnin pvm 2.5.2014, maastokäynti 4.7.2013
- 1.8. Arkistointipaikka Kaakkois-Suomen ELY-keskus

2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU

- 2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992] Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
- 2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys] Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema
- 2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä] **Itäinen Järvi-Suomi** on lähes yhtenäinen laakea alue, jonka maasto voi olla yksityiskohdissaan hyvinkin vaihtelevaa. Rujelaakson rikkoma kallioperä on mahdollistanut maakunnan lukemattomien matalien ja sokkeloisten järvien ja vesireitit synnyn. Korkokuvaltaan maakunta jyrkkenee pohjoista kohti luoteen tasaisimpia alueita lukuun ottamatta. Lähes koko maakunnan maaperää peittää moreenivaippa. Huomattavimmat moreenimuodostumat ovat keski- ja itäosien laajat kumpareiset drumliinikentät. Erityisesti maisemassakin selvästi havaittavat Salpausselkien reunamuodostumat sekä niihin liittyvät pohjoisesta etelään ja luoteesta kaakkoon kulkevat harjumuodostumajaksot. Vesistöt ovat maakunnan rikkaus.

Laatokan-Karjalan seutu on kapea-alainen I ja II Salpausselän väliin jäävä kaista. Maasto on vaihtelevasti kumpuilevaa ja muuta Itäistä Järvi-Suomea viljavampaa ja ilmastoltaan hieman suotuisampaa. Keski-Karjalan lehtokeskus ulottuu lähes koko alueelle. Alue on perinteistä viljelyseutua. Vesistöt ja muut luonnonelementit ovat usein reheviä, linnustoltaan ja kasvistoltaan rikkaita. Asutus koostuu verraten tiheistä ja vanhoista kylistä, asutusrykelmistä sekä yksittäisasutuksesta.

3. LUONNON OMINAISPIIRTEET

- 3.1. Maa- ja kallioperä Alue kuuluu Etelä-karjalan kiilleliuske ja kiilegneissialueeseen. Ranta-alueella on savea ja hienojakoisia maalajeja, ylempänä sekalajitteisia maalajeja.
- 3.2. Vesistöt ja ranta-alueet Alue kuuluu Hiitolanjoen vesistöalueeseen ja Tyrjänjärven-Piei-Rautjärven valuma-alueeseen. Pieni Rautjärvi on matala ja seudun järville tyypillisesti runsasravinteinen ja järven rannat ovat ruovikkoiset.
- 3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet 45 m mp:sta kohoava, luoteis-kaakkoissuuntainen drumliini, vesistön luontainen ravinteikkaus
- 3.4. Kasvillisuustyyppit Metsä-, ranta- ja kulttuurikasvillisuutta.
- 3.5. Arvokkaat luontokohteet Pienen Rautjärven pohjoisosa kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan.
- 3.6. Eläimistö ja kasvilajisto Rikas linnusto, mäntyvaltaiset metsät, peltojen ja rantojen tuntumassa haavikoita ja tervalepikkoja
- 3.7. Ilmasto Etelä-Karjala kuuluu eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen. Vesistöjen (Suomenlahti, Saimaa ja Laatokka) vaikutus on suuri seudun ilmastossa. Syksyt ovat pitkiä ja lämpimiä, mutta kevät ja alkukesä ovat viileitä. Vuoden keskilämpötila on +4-+5 astetta. Viileintä on seudun koillisosassa. Vuotuinen sademäärä on 600-700 mm. Sateisinta on Salpausselän eteläpuolella ja kuivinta Saimaan alueella. Kasvukausi on 160-175 vrk. Alue on otollista kesän helteille, kun tuuli puhaltaa kaakosta ja tuo kuivaa mannerilmaa.
- 3.8. Maisemarakenne Maiseman keskeiset luonnonelementit ovat vesistö ja korkea drumliinimäki. Tiet ja asutus sijoittuvat korkealle rinteille ja kumpareiden päälle.

4. KULTTUURISEET OMINAISPIIRTEET

- 4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö Alueella on ollut kivikautisia ja rautakautisia asuinpaikkoja sekä rautakautinen uhrikivi.
- 4.2. Maiseman kulttuurihistoria Kylä on vankkaa maanviljelyaluetta. Asutus on sijoittunut drumliiniharjanteen lakiosiin ja ylärinteille; viljelykset ovat rinteillä ja laella asutuksen lomassa. Tilat ovat sijoittuneet vaihteleviin tiiviisiin ryhmiin. Järvenpintaa on laskettu kaksi kertaa.
- 4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot Maatalous, viljan viljely ja karjatalous
- 4.4. Rakennettu ympäristö Kylän rakennuskanta on pääosin vanhaa ja hyväkuntoista, mutta joukkoon mahtuu myös eheyttä rikkovia uudisrakennuksia. Lamilan, Ala-Kiisken ja Hytinmäen tilojen muodostama aukea ja vanhoine riihineen on harmoninen. Mäkelän, Jaakkolan ja Ranta-ahon tilojen kokonaisuus käsittää monia vanhoja rakennuksia. Kylän halki kulkeva tie sulautuu hyvin maisemaan.
- 4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi Tarnalan kylä edustaa Järvi-Suomen perinteisintä asutustyyppiä, mäkiäsuutusta.
- 4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin Nykyinen asutus on ylempänä rinteellä kuin alueen tunnetut muinaisjäännökset
- 4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit Etelä Karjalan maisema- ja kulttuurialueselvitys, osa 2. 2008. Etelä-Karjalan liitto.
- 4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita Lahden pohjukassa on kookas lintutorni ja huoltotiloja. Drumliinin laella on kyläyhdistyksen näköalapaikka, jonne on rakennettu grillikota ja kokoontumistila.
- 4.5. Perinnemaisemat Ei merkittäviä perinnemaisemia
- 4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät Tarnalan kylän upea maisemakohde on asukkaiden ylpeyden aihe.
- 4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö Lintuharrastajille merkittävä kohde. Lintutorni järven itäosassa. Kyläyhdistyksen järjestämä näköalapaikka ja grillikota drumliinin päällä.
- 4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet Tarnalan kylä edustaa Järvi-Suomen perinteisintä asutustyyppiä, mäkiäsuutusta.

5. MAISEMAKUVA

Tarnalan maisemakuvaa hallitsee pitkä drumliini ja rinnepellot, jotka laskevat Pien-Rautjärveen saakka. Näkymät ovat vaikuttavat drumliinin laelta, jossa on näköalapaikka. Pien-Rautjärven muoto mukailee drumliinin muotoa; rannat ovat ruovikkoiset ja rehevät, vesi on sameaa. Maatilat, jotka sijaitsevat mäkiä rinteillä ja päällä, muodostavat enimmäkseen harmonisia kokonaisuuksia. Maisema-alue on kokonaisuudessaan erittäin näyttävä ja vaikuttava.

6. RAJAUS

Rajausta laajennetaan kaakkoisosan peltoalueille Paakkisenniemen suuntaan.

7. KUVAILUTEKSTI

Tarnalan rantakylä vaikuttavine luonnonelementteineen edustaa hyvin Laatokan-Karjalan monivivahteista luontoa ja perinteisiä kulttuuripiirteitä. Tarnalan maisemakuvaa hallitsee pitkä drumliini ja rinnepellot, jotka laskevat Pien-Rautjärveen saakka. Näkymät ovat vaikuttavat drumliinin laelta, jossa on näköalapaikka. Pien-Rautjärven muoto mukaelee drumliinin muotoa; rannat ovat ruovikkoiset ja rehevät, vesi on sameaa. Maatilat, jotka sijaitsevat mäkiä rinteillä ja päällä, muodostavat eimmäkseen harmonisia kokonaisuuksia. Maisema-alue on kokonaisuudessaan erittäin näyttävä ja vaikuttava.

8. ARVIOINTI

8.1. Arvaluokka

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

8.2. Arviointiteksti

Valtakunnallisesti arvokas Tarnalan maisema-alue on erittäin edustava ja eheä eteläkarjalainen maisema. Tarnalan rantakylä ympäristöineen edustaa hyvin Laatokan-Karjalan monivivahteista luontoa ja perinteisiä kulttuuripiirteitä. Pienen Rautjärven rannalla näkyy kauniisti pellon ja vesistön yli drumliinimäelle, jolla kylä viljelyksineen sijaitsee. Mäeltä taas avautuvat uskomattoman upeat näkymät, joissa on monipuolinen karjalainen maisema vesistöineen, metsineen ja peltolaikkuineen. Kylämaiseman yhtenäisyyttä rikkoo jonkin verran uudisrakentaminen, jonka yhteen sovittamista maisemaan ei ole aina mietitty, silti Tarnala on yksi hienoimmista maaseudun viljelymaisemista, joka on hyvin säilyttänyt ominaispiirteensä ja arvonsa maaseudun murroksessa.

9. LIITTEET

9.1. Karttaliitteet

Liite 1.

9.2. Valokuvat

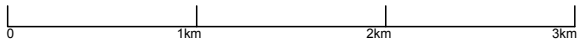
Liite 2.

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Tarnalan viljely- ja järvimaisema, Parikkala, 2 000 ha, 1:40 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Liite 2.

Ilmakuva Tarnalasta, kuva Arto Hämäläinen

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

- 1.1. Maisema-alueen nimi Haukkavuori
1.2. Maisema-alueen uusi nimi Haukkavuori
1.3. Kunta Rautjärvi, Ruokolahti
1.4. Pinta-ala noin 300 ha
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo] Ympäristöministeriö, 1992, valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyyys
1.6. Päiväysinventoijan nimi Heli Vauhkonen, Justiina Nieminen
1.7. Päiväysinventoinnin pvm 07/2013-04/2014, maastokäynti 4.7.2013
1.8. Arkistointipaikka Kaakkois-Suomen ELY-keskus

2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU

- 2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992] Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys] Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema (Etelä-Karjala, 2008)
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyyppillisistä piirteistä] **Itäinen Järvi-Suomi** on lähes yhtenäinen laakea alue, jonka maasto voi olla yksityiskohdissaan hyvinkin vaihtelevaa. Rujhelaakson rikkoma kallioperä on mahdollistanut maakunnan lukemattomien matalien ja sokkeloisten järvien ja vesireitit synnyn. Korkokovaltaan maakunta jyrkkenee pohjoista kohti luoteen tasaisimpia alueita lukuun ottamatta. Lähes koko maakunnan maaperää peittää moreenivaippa. Huomattavimmat moreenimuodostumat ovat keski- ja itäosien laajat kumpareiset drumliinikentät. Erityisesti maisemassakin selvästi havaittavat Salpausselkien reunamuodostumat sekä niihin liittyvät pohjoisesta etelään ja luoteesta kaakkoon kulkevat harjumuodostumajaksot. Vesistöt ovat maakunnan rikkaus.
- Laatokan-Karjalan** seutu on kapea-alainen I ja II Salpausselän väliin jäävä kaista. Maasto on vaihtelevasti kumpuilevaa ja muuta Itäistä Järvi-Suomea viljavampaa ja ilmastoltaan hieman suotuisampaa. Keski-Karjalan lehtokeskus ulottuu lähes koko alueelle. Alue on perinteistä viljelyseutua. Vesistöt ja muut luonnonelementit ovat usein reheviä, linnustoltaan ja kasvistoltaan rikkaita. Asutus koostuu verraten tiheistä ja vanhoista kylistä, asutusrykelmistä sekä yksittäisasutuksesta.

3. LUONNON OMINAISPIIRTEET

- 3.1. Maa- ja kallioperä Maisema-alueen kallioperä on kiillegneisiä, jossa on graniittipistoja. Pääosin maisema-alue on vettä ja kalliomaata, jossa on kalliopaljastumia. Rautsaari on karkealajitteista maalajia, jonka päälajitetta ei ole selvitetty. Saaren kohdalla, maisema-alueen eteläpuolella on sekalajitteisen maalajin alue.
- 3.2. Vesistöt ja ranta-alueet Haukkavuoren maisema-alue muotoutuu Sarajärven vesistön ympärille. Maisema-alue viistää Ukonlammen sekä Miikkulinlammen läpi. Alueella on myös joitakin oja.
- 3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet Jyrkkärinteinen noin 80 metriä korkea Haukkavuori sijaitsee pitkänomaisen Sarajärven pohjukassa. Vuorelta avautuu mäkinen metsä- ja vesistömaisema.
- 3.4. Kasvillisuustyyppit Maisema-alue sijaitsee eteläborealisella havumetsävyöhykkeellä. Pääosin mustikkatyyppin metsää.
- 3.5. Arvokkaat luontokohteet Maisema-alue kuuluu osittain Haukkavuoren Natura 2000- alueeseen
- 3.6. Eläimistö ja kasvilajisto Vuoren laella kasvaa vanhaa kalliomännikköä. Vuoren lehtomaisella etelärinteellä kasvaa runsaasti kieloa, kevätlinnunhernettä ja lehtokuusamaa. Vuorella on aikaisemmin pesinyt muuttohaukka. Alueella on tavattu pesivänä mm. valkoselkätikka. Kielekkeillä on aika ajojin pesineet sekä huuhkaja että korppi.
- 3.7. Ilmasto Sarajärven pohjukka vahvistaa tuulen voimakkuutta veden pinnan läheisyydessä toimien tuulitunnelina. Haukkavuoren etelään päin suuntautuneet jyrkänteet toimivat pienilmastoa lämmittävinä etelärinteinä. Alueen termisen kasvukauden pituus on noin 175-185 päivää. Vuoden sademäärää on noin 650-700 mm ja keskilämpötila vaihtelee 4-5 asteen paikkeilla.

3.8. Maisemarakenne Maisema-alueen korkein kohta kohoaa yli 80 metrin korkeuteen Sarajärven pinnasta. Vuoren huippu on 171,5 metrin korkeudessa merenpinnanyläpuolella. Jyrkänten juurella on Sarajärven pohjukka ja sen eteläpuolella alkaa metsävyöhyke. Maisemassa näkyvä Rautsaari halkoo Sarajärven pohjukka. Rautsaaren läpi kulkeva tie yhdistää saaren mantereeseen muodostaen saaresta kangasmaisen kaitaleen Sarajärveen.

4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET

4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö Alueella on yksi kiinteä muinaisjäänös, jossa on kallioon hakatut rajamerkit (tähti, kruunu, 1722). Muinaisjäänös liittyy Uudenkaupungin rauhaan. Haukkavuori on myös historiallisesti merkittävä itärajan maamerkki (RKY-kohde).

4.2. Maiseman kulttuurihistoria Kallioon on hakattu uudenkaupungin rauhan rajamerkki: vuosiluku 1722, risti ja kruunu

4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot Matkailu, loma-asutus

4.4. Rakennettu ympäristö Ei rakennettua ympäristöä

4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi Vapaa-ajanasutusta alueen länsiosassa.

4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäänösten sijaintiin Ei vaikutusta

4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit Ei maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia, ei rakennetun ympäristön inventointeja.

4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita Ei maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia.

4.5. Perinnemaisemat Ei ole merkittäviä perinnemaisemia

4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät Lähes pystysuorat seinämät järvimaisemassa sekä pitkälle kantavat näkymät vuorenhuipulta yli järven ja metsien. Ohikulkevalle maantielle näkyvä jylhä vuorimaisema. Historiallisesti arvokas Pähkinäsaaren, Täyssinän ja uudenkaupungin rauhojen rajavuori. Tunnettavuus maisemanähtävyytenä.

4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö Päivämatkakohde, lähimaasto on retkeilyyn sopiva ja patikkapolku vie ylös vuoren päälle. Jyrkkärinteinen vuori on erinomainen vuorikiipeilypaikka. Matkailua tukevat alueen laavu ja nuotiopaikka, luontopolku sekä hyvät marjastus- ja sienestysmetsät

4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet Lähes pystysuorat seinämät järvimaisemassa sekä pitkälle kantavat näkymät vuorenhuipulta yli järven ja metsien. Ohikulkevalle maantielle näkyvä jylhä vuorimaisema. Historiallisesti arvokas Pähkinäsaaren, Täyssinän ja uudenkaupungin rauhojen rajavuori. Tunnettavuus maisemanähtävyytenä.

5. MAISEMAKUVA

Jyrkkärinteinen ja jylhä Haukkavuori sijaitsee Sarajärven pitkän lahden pohjukassa. Vuoren huippu kohtaa noin 80 metrin korkeuteen järven pinnasta. Vuoren laella, näköalapaikalla, avautuu monivivahteinen mäkinen metsä- ja vesistömaisema, johon vaikuttavat elementtinsä luovat lähimaiseman äkkijyrkästi veteen putoavat kalliojyrkänteet.

6. RAJAUS

Rajaus säilyy samana, kts. liite 1..

7. KUVAILUTEKSTI

Haukkavuorelta avautuvat järvi- ja metsänäkymät tulee nähdä itse. Pystysuorien seinämien ansiosta korkeusero järven ja vuoren laen välillä on kosketeltavissa. Kohteen sopivuus matkailu- ja virkistyskäytössä on erinomainen. Alueen merkittävä historia antaa kohteen merkittävyydelle syvyyttä ja identiteettiä, kohde on ainutlaatuinen.

8. ARVIOINTI

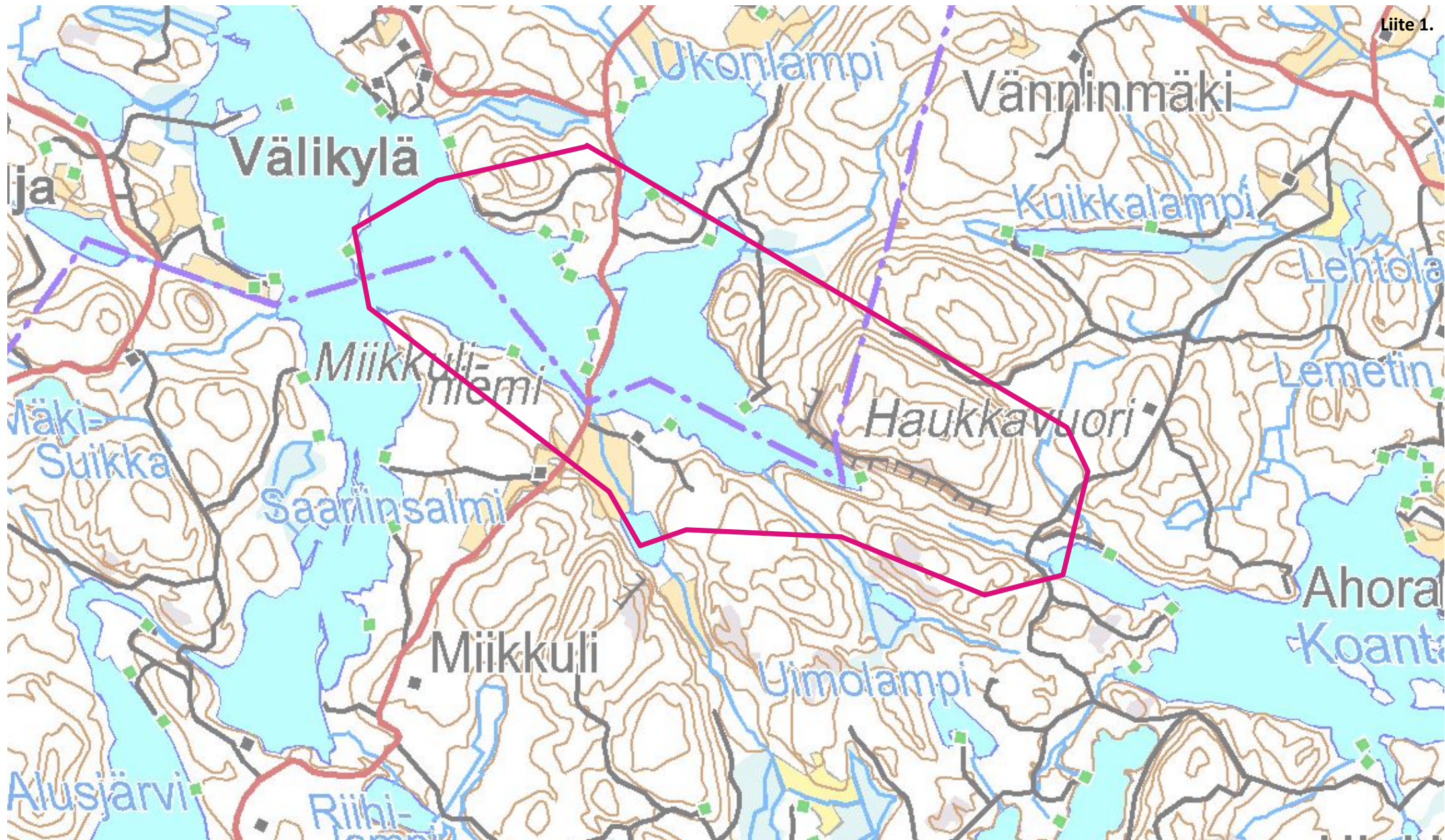
8.1. Arvoluokka Valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys

8.2. Arviointiteksti Jyrkkärinteinen ja jylhä Haukkavuori, joka sijaitsee Sarajärven pitkän lahden pohjukassa, avaa pitkälle kantavan ainutlaatuisen järvi- ja metsänäkymän. Pystysuorien seinämien ansiosta korkeusero järven ja vuoren laen välillä on kosketeltavissa.. Alueen merkittävä historia valtakunnan rajavuorena antaa kohteelle syvyyttä ja identiteettiä, kohde on ainutlaatuinen. Alue on erinomainen matkailukohde maisema-nähtävyytenä. Alueella on matkailua tukevia toimintoja. Kohteen saavutettavuuden parantamiseksi kohteen opastusta tulisi parantaa.

9. LIITTEET

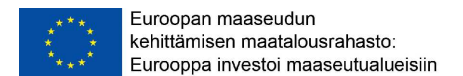
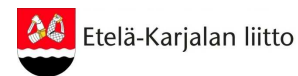
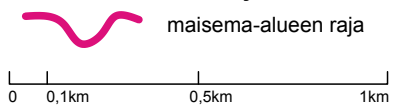
9.1. Karttaliitteet Liite 1.

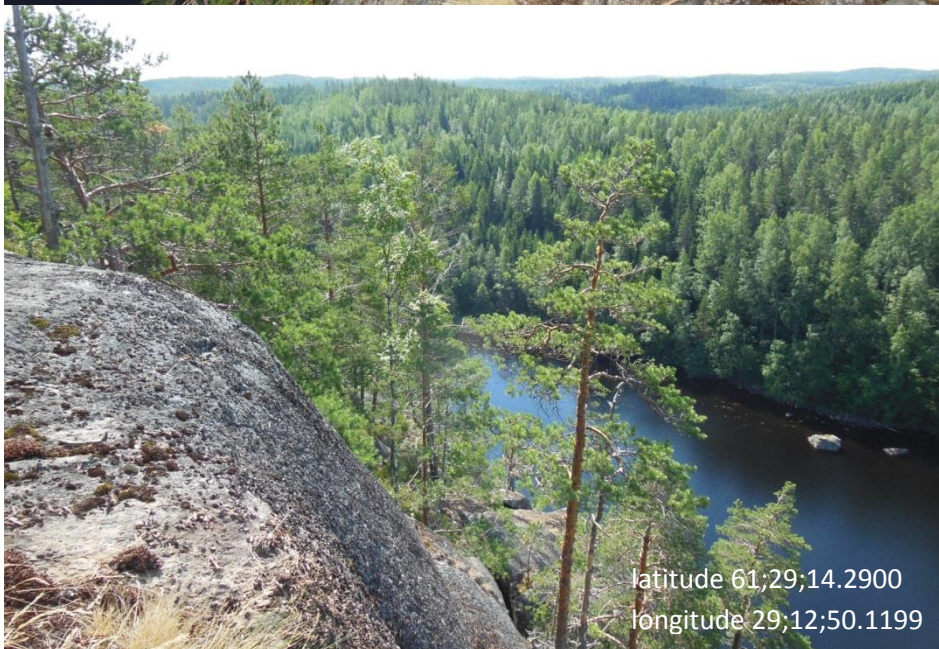
9.2. Valokuvat Liite 2.

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Haukkavuori, Rautjärvi / Ruokolahti, 300 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

8. MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET, INVENTOINTIKORTIT

Inventointikortti: **Saimaan saaristokylät (4kpl)**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Solkei, Pelttoi, Merenlahden kylän kulttuurimaisema, Haikkaanlahden kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Saimaan saaristokylät (4kpl)
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Taipalsaari ja Savitaipale
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 1 400 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Viljelysten kirjavoima saaristo

3. Aluekuvaus

Solkei on pienimuotoisesta asutuksesta ja pientiloista koostuva Suur-Saimaan seudun rantakylä. Alueen maisemaa luonnehtivat Suur-Saimaan seudulle tyypillisesti sokkeloinen vesistö ja vaihtelevat pinnanmuodot. Matalan Solkeinlahden pohjukassa sijaitseva vanha kylä on kumpuilevassa ja vaihtelevassa maisemassa, jossa vaihtelevat laaja peltoaukea, niittyaikut, rantaluhdat sekä kylätiet. Salpausselkä kulkee alueen halki pitkin lahden pohjoisrantaan. Kylä on syntynyt 1500-luvulla hyvien Saimaan vesireittien varteen. Pientiloja on harvakseltaan, ja osa tiloista on autioitunut. Tien ja Saimaan rannan välissä kasvaa koivikkosaarekkeita, jotka peittävät järvinäkymät. Solkeinlahti on matala ja ruovikkoinen ja se on paikallisesti arvokas lintuvesi.

Pelttoi kylän keskeisin maisemaelementti on alueen luoteispuolta rajaava II Salpausselkä sekä siitä rantaan viettävät viljelymaisemat. Tie kulkee Salpausselän harjumuodostuman myötäillen. Kylä on muodostunut rinteelle tien varteen nauhamaisesti. Tieltä, Salpausselän rinteiltä ja peltoaukeilta avautuvat osittain pitkät komeat näkymät järvelle. Järven rannalla kasvavat pääosin puustoa. Seutu on Pien-Saimaan rikkonaista maisemaa, jossa harju ja pellot nousevat suoraan järvestä. Kylän pohjoispuolella suuri suoalue ja koillisessa Salpausselkään kuuluva kannasalue, Pönniälänkannas. Läheinen Suurisuo on merkittävä paikka muuttolinnustolle. Lähistöltä on löydetty joitakin kivikautisia asuinpaikkoja sekä rautakautinen asuinpaikka ja hautapaikka. Pelttoi kylä ja maatilat ovat syntyneet Saimaan rantamaisemaan lämpimälle etelärinteelle 1500-luvulla. Kylässä on säilynyt vanhaa rakennuskantaa, josta vanhin on 1800-luvulta.

Merenlahden kylä on muodostunut pitkänomaisen laaksomaisen peltoaukean ympärille lähelle Pien-Saimaan rantoja. Maantie kulkee alueen halki mutkitellen osaksi harjurinteen päällä. Tien eteläpuolella on peltoaukeita, joiden välissä on metsäsaarekkeita, jotka eivät kuitenkaan peitä kokonaan kauniita pitkiä näkymiä. Kylässä on säilynyt useita vanhoja 1800-luvun ja 1900-luvun alun maalaistaloja pihapiireineen. Merenlahdessa on sijainnut Saimaan höyrylaivaliikenteen aikana laivalaituri. Ranta-alueet ovat rakennettu täyteen loma-asutusta.

Haikkaanlahden kulttuurimaisema-alueita rajaavat Pien-Saimaa ja Taipalsaarelta Savitaipaleelle johtava maantie. Osittain tienvarren maisema on metsittyä. Ranta-alueilla on runsaasti mökkiasutusta. Kyän

maisemallisesti hienoin alue on Haikkaanlahden pohjukka ja sen rannat, joista nousevat pellot. Rinteen päällä on kaksi maatilaa, jossa on vanhaa arvokasta rakennuskantaa. Maasto on erittäin pienipiirteistä. Viljelyksessä olevat pellot viettävät Saimaaseen ja näkymät pihapiireistä ja peltorinteelta ovat vaikuttavat ja alkuperäiset tielinjaukset, hiekkatiet, mutkittavat pihapiirien läpi. Maisemaa elävöittävät kivikasat ja -aidat sekä metsäsaarekkeet. Haikkaanlahdella on sijainnut Saimaan höyrylaivaliikenteen aikana laivalaituri. Vanhasta asutuksesta kertoo Haikkaanlahden tuntumassa sijaitseva Mammunniemen rautakautinen kalmisto. Alueen merkittävin rakennushistoriallinen kohde on 1900-luvun alun maatalo, Vanha kartano.

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: Solkei valtakunnallisesti ja muut kylät maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Vaikka **Solkein** kylä edustaa tyypillistä pienipiirteistä ja monivivahteista Saimaan rantakylää, on sen maalaismaisemakuva heikentynyt peltojen pensoittumisen ja metsittymisen myötä maaseudun elinkeinojen murroksessa kun maatalouden harjoittaminen on vähentynyt. Alueella on edelleen viljelystä ja kauniita peltoalueita sekä hoidettuja maatiloja, mutta kokonaisuudeltaan maisema-alueen arvoluokka on nykyään maakunnallinen. Järvinäkymät on suurelta osalta peittyneet pusikoilla, jolloin tärkeä Saimaan vesistön vaikutus alueen maisemakuvassa on heikentynyt.

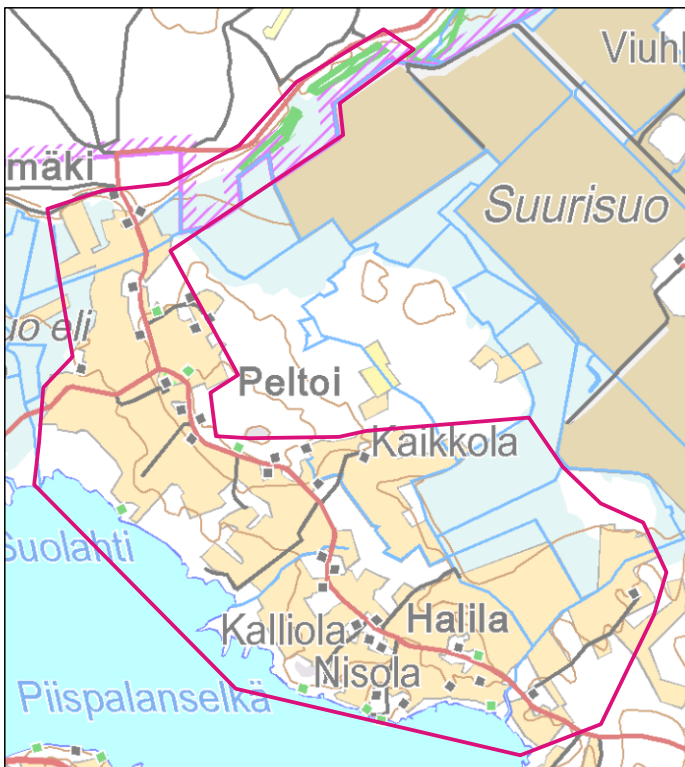
Peltoin kylä edustaa Saimaan saaristoasumusmaisemia Taipalsaarella. Peltoin kylän maisema-alueen erityisarvot ovat maisemarakenteen- ja maisemakuvan selkeydessä. Toisen Salpausselän etelärinteelle jo myöhäiskeskiajalla syntyneessä kylässä on nähtävillä alueen pitkä kulttuurihistoria: alueella on muinaisjäännöksiä sekä säilynyt 1800-luvun rakennuskantaa. Alueelle ja alueelta avautuu kauniita ja pitkiä näkymiä. Kylä on vireä. Alueen pellot ovat viljeltyjä ja laidunnusta harjoitetaan edelleen.

Merenlahden kylän hieno laaksomainen maisemanrakenne on kylän ominaispiirre ja se hyvin havaittavissa. Alueen pellot ovat edelleen viljelyksessä ja kylässä on jäljellä alueen arvokasta vanhaa rakennuskantaa, josta esim. Alatupa edustaa taipalsaarelaista rakennustapaa. Alueen maisema on viehättävän pienipiirteistä. Maisema-alue muodostaa eheän ja tasapainoisen kokonaisuuden.

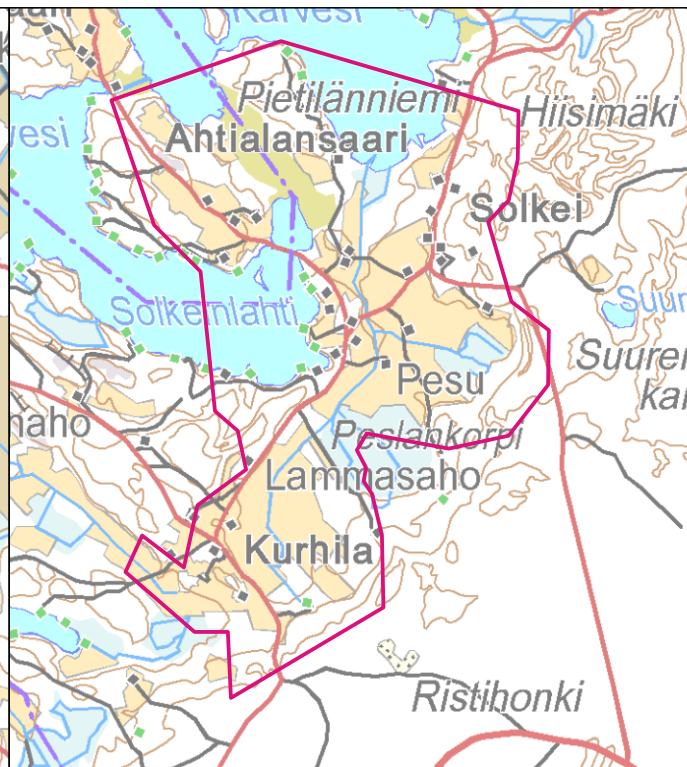
Haikkaanlahden kylän kulttuurimaisemassa yhtyvät pitkä maanviljelystraditio ja vaikuttavat järvenrantanäkymät vaikuttavalla tavalla. Maaston pienipiirteisyys ja monipuolisuus sekä vanha rakennettu maalaisympäristö tarjoaa kävijälle niin mielenkiintoisia lähimaiseman detaljeja kuin pitkiä kaukomaisemia pelto- ja järvimaisemiakin. Haikkaanlahden kylän kulttuurimaisema on hieno Pien-Saimaan rantojen maaseutumaisemakokonaisuus.

Yhdessä nämä neljä rantakylää muodostavat Saimaan saaristokylä edustavan ja hienon teema-kokonaisuuden. Irrallisina pienialaisina kohteina maisemallinen arvo jää pienehköksi. Yhdistämällä muodostuu Etelä-Karjalalle merkittävän Saimaan rantakylä edustava kohde, joka edustaa ja havainnollistaa Saimaalle tyypillistä maaseutuelinkeinon ja – maiseman identiteettiä ja rakentamista.

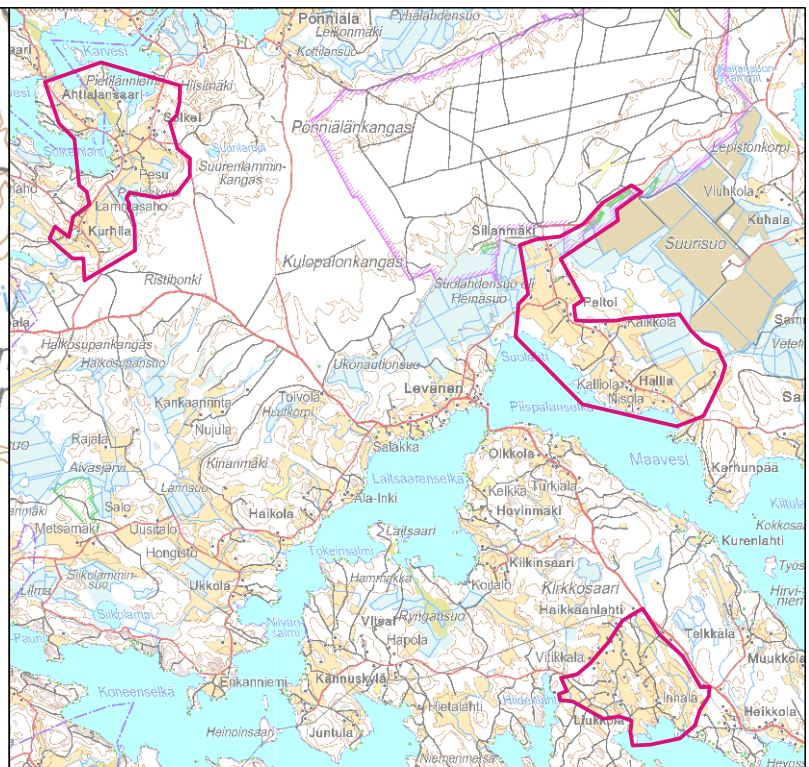
Päivitysinventoinnin 17.2.2014, 18.2.2014, 2.5.2014, maastokäynti 3.8.2013 Heli Vauhkonen

Peltoi, 500 ha, 1:40 000

Solkei, 500 ha, 1:40 000

Merenlahti, 100 ha, 1:40 000

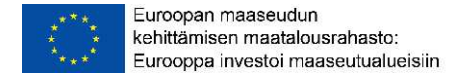
Haikkaanlahti, 300 ha, 1:40 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
Saimaan rantakylät (4 kpl), 1 400 ha, 1:120 000

 maisema-alueen raja

SOLKEIN KYLÄ

PELTOIN KYLÄ

MERENLAHDEN KYLÄ

HAIKKAANLAHDEN KYLÄ

Inventointikortti: **Revonranta - Kivijärvi kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Kivijärven maisemat
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Revonranta – Kivijärvi kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Rautjärvi
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 300 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema

3. Aluekuvaus

Kivijärven etelä- ja pohjoisrannoilla sijaitsevat peltoalueet muodostavat yhdessä Kivijärven kanssa keskeisen Simpeleen taajamaa hahmottavan maisematilan. Erityisesti pohjoisesta, Kaljusenkylään johtavalta tieltä avautuu laajoja näkymiä Kivijärvelle Revonrannan rinnepeltojen yli.

4. Arviointi

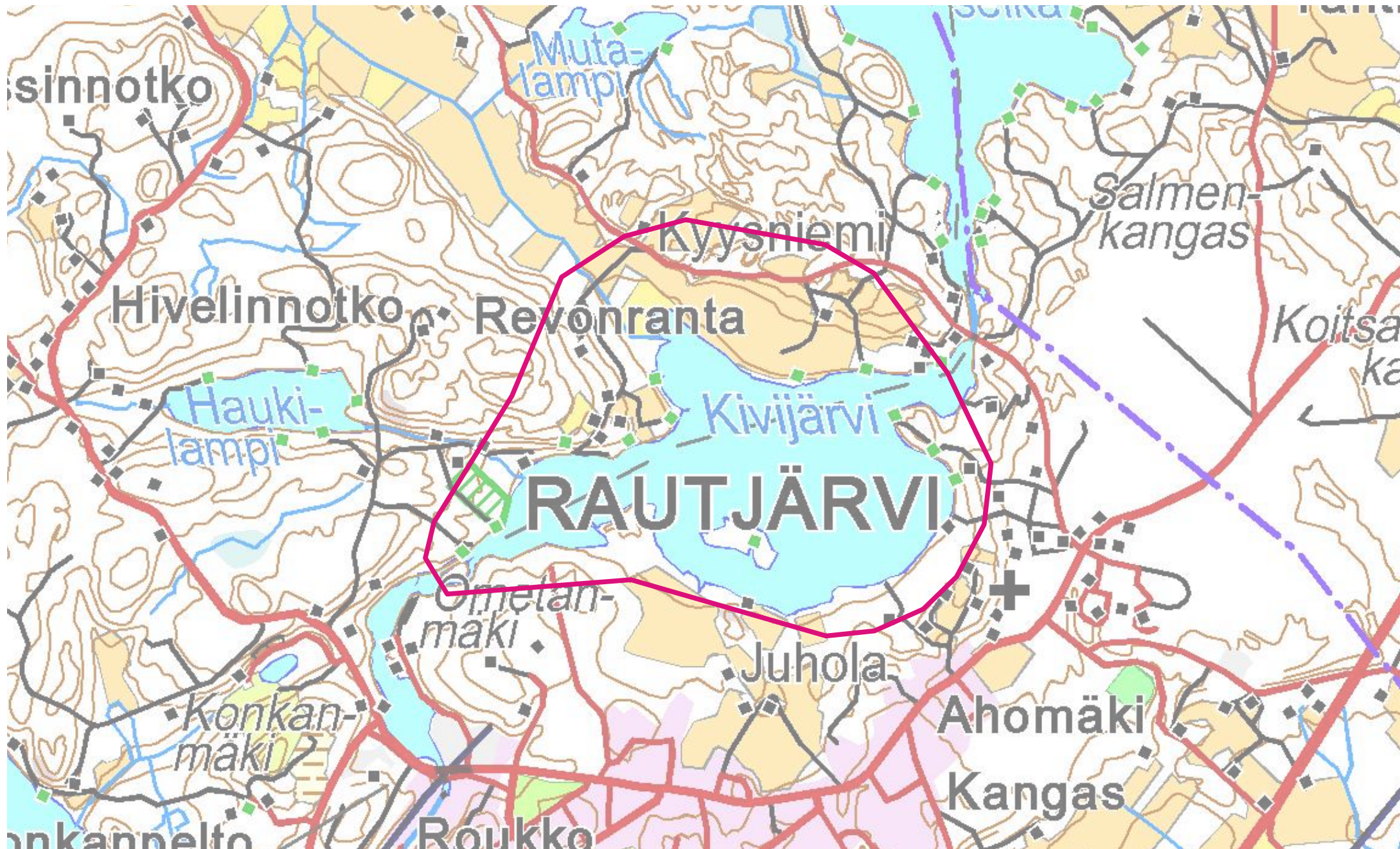
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

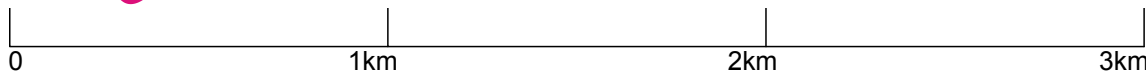
Maisema-alueelle pohjoisesta saavuttaessa näkymät avautuvat Kivijärvelle laskevien viljeltyjen rinnepeltojen yli sekä aina järven yli luoden suoria näkymiä vastarannalla ja mm. Simpeleen kirkolle. Kivijärven rantojen kasvillisuus on kasvanut rajaten järveä ja osittain rikkoen rantaviivaa. Kaljusenkyläntien sijainti Rinteessä peltojen yläpuolella mahdollistaa maisema-alueen laajan näkymisen kerta katsomalta.

Päivytysinventoinnin pvm 4.7.2013, Heli Vauhkonen, Justiina Nieminen

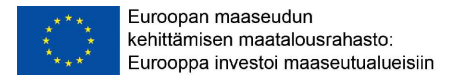

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Revonranta - Kivijärvi kulttuurimaisema, Rautjärvi, 300 ha, 1:20 000

 maisema-alueen raja

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

N 61;27;13.7099
E 29;21;55.1199

N 61;27;13.4500
E 29;21;55.1900

Inventointikortti: **Änkilän kylän kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Änkilän kylän kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Änkilän kylän kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Rautjärvi
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 200 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi Laatokan – Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Pienimuotoisten viljelysten kirjavoima maisema

3. Aluekuvaus

Änkiläntietä kahdenpuolen muodostunut viljelyaukea harjualueella, joka on yhteydessä Silamusjärven eteläpäähän. Peltoalueet avautuvat Änkiläntieltä rinteille ja talot ovat sijoittuneet aukeiden peltojen ja harjujen metsäalueen vaihtumisvyöhykkeelle. Änkilän kylä on vanhaa asuttua aluetta ja siellä sijaitsee kalmisto.

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Silamusjärven eteläpään maisemaa halkovat useat sähkölinjat tehden alueesta levottoman. Silamusjärven länsipuolen maisema-alue on hieno, aukea jatkuu Jorosensoppiin saakka. Maisema-alueen peltojen on istutettu ja avoin maisema on pirstoutunut ja pienentynyt.

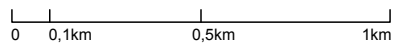
Päivitysinventoinnin pvm, 21.8.2013, Heli Vauhkonen, Justiina Nieminen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivytysinventointi
 Änkilän kylän kulttuurimaisema, Rautjärvi, 200 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Inventointikortti: **Purnujärven kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Purnujärvi
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Purnujärven kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Rautjärvi
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 200 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa ja Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva asumus – ja viljelymaisema

3. Aluekuvaus

Purnujärven kylä on kumpuilevassa maisemassa II Salpausselän eteläpuolella, jonne on kertynyt viljelymaaksi hyvin sopivia hienompia maa-aineksia kuten savea. Loivasti kumpuilevassa maisemassa on laajat viljelyaukeat. Pellot laskevat kaakkoon Hiijärven rantaan. Rakennukset sijoittuvat korkeimmille kukkuloille Niskapietilän tien (RKY 2009-kohde) varteen. Purnujärventien molemmin puolin on Kalevanmäen rautakautinen löytöalue, joka on mahdollisesti ollut asuin- ja hautapaikka. Teiltä avautuu vaikuttavia pelto- ja järvinäkymiä. Rakennuskanta muodostaa perinteisen harmonisen kokonaisuuden. Pelloilla on jäljellä vielä monia latoja. Laajoja peltoaukeita reunustavat metsät.

4. Arviointi

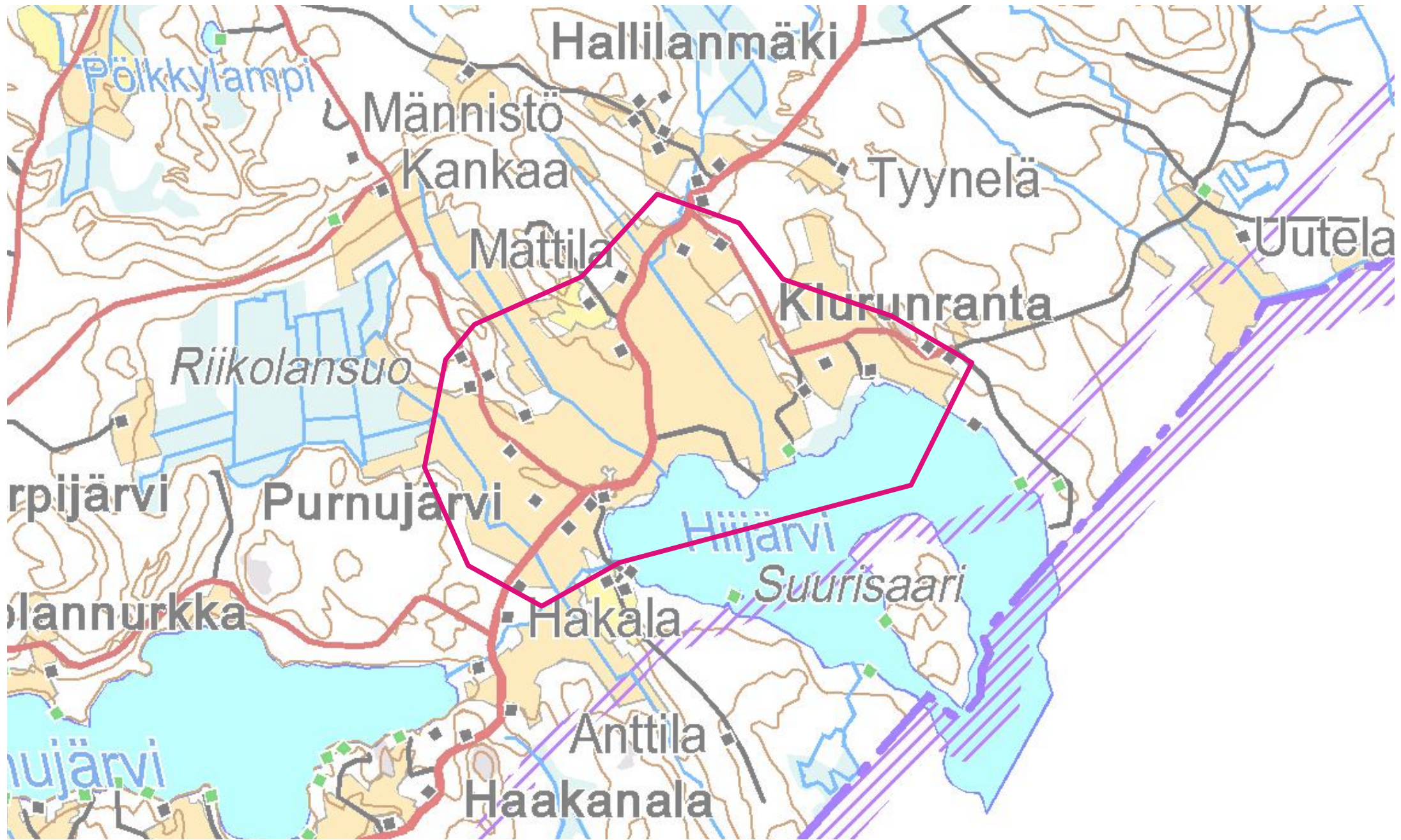
Vanha arvoluokka: -

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Purnujärven kylällä on pitkä ja vaikuttava kulttuurihistoria Niskapietilän tien varressa. Kylä on edelleen vireä ja elinvoimainen ja se on hyvin edustava ja eheä maalaismaisema.

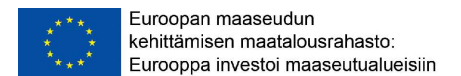
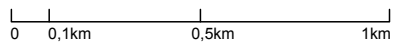
Päivytysinventointi 2.5.2014 Heli Vauhkonen, maastokäynnit 4.7.2013 ja 26.4.2014

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Purnujärven kulttuurimaisema, Rautjärvi, 200 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Inventointikortti: **Rasala-Lasolan kylämaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Rasala-Lasolan kylämaisema
1.2. Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Rasala-Lasolan kylämaisema
1.3 Sijainti	Etelä-Karjala, Lappeenranta
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 500 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	1. Eteläinen rantamaa ja 1.2 Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Asumus- ja viljelymaisema

3. Aluekuvaus

Rasalan ja Lasolan kylät sijaitsevat Kuutostien eteläpuolella; Viipurintien ja Nuijamaantien välisellä alueella. Rasala on Lasolaa suurempi kylä, jonka asutusta on Jahmantien ja Pajarilantien varressa. Rasalan kylämaisemaa hallitsevat laajat peltoaukeat, mäkikumpareille keskittyvä asutus sekä kylän itäpuolella oleva Mustolan satama-alue teollisine toimintoineen. Lasolan kylän kohdalla peltoaukeat ovat pieniä ja kylällä on säilynyt vain muutama vanhempi tilakokonaisuus. Kyliä yhdistää kapea tie metsän halki. Kylän alueella on edelleen aktiivista maataloutta harjoitettavia tiloja uusine tuotantorakennuksineen.

Rasala-Lasolan kylien maisemakuva koostuu mäkikumpareiden rinnepelloista ja niiden halki mutkittelevista hiekkateistä sekä vireistä maataloista. Maataloilla harjoitetaan karjataloutta; pelloilla voi nähdä laiduntavaa karjaa, mikä on jo nykyisin harvinaista. Rasalan kylän pellot viettävät kaakkoon. Peltoaukeilta ovat pitkät, avarat näkymät Nuijamaantien ja Karhusjäven suuntaan. Metsänrajat ovat selkeät ja ne erottavat avoimen ja suljetun maiseman. Maatilojen rakennuskanta on ajallisesti kerrostunutta; vanhaa rakennuskantaa on paljon jäljellä ja uudempaa asutusta sekä maatalouden tuotantotiloja on jonkin verran.

Viljelykset noudattavat viljelykelpoisen maan rajaa kertoen seudun pitkästä viljelyhistoriasta.

Rasalan ja Lasolan isojako käytiin vuonna 1845. Vuoden 1893 kartassa olemassa olleiden Lasolan kylätie ja Jahmantie kulkevat samalla paikoilla nykyisinkin. Jahmantien varteen keskittyvää vanhaa asutusta on edelleen nähtävillä. Lasolan kylän laitamilla sijaitsevalta Kirkkovuorelta on louhittu aiemmin rakennuskiveä lähialueen talojen perustuksiin ja kiviavetoihin. Lasolan kylässä parhaiten on säilynyt Pellonmäen tila, jonka rakennuskanta muodostaa merkittävän 1800–1900-lukujen vaihteen kokonaisuuden.

4. Arviointi

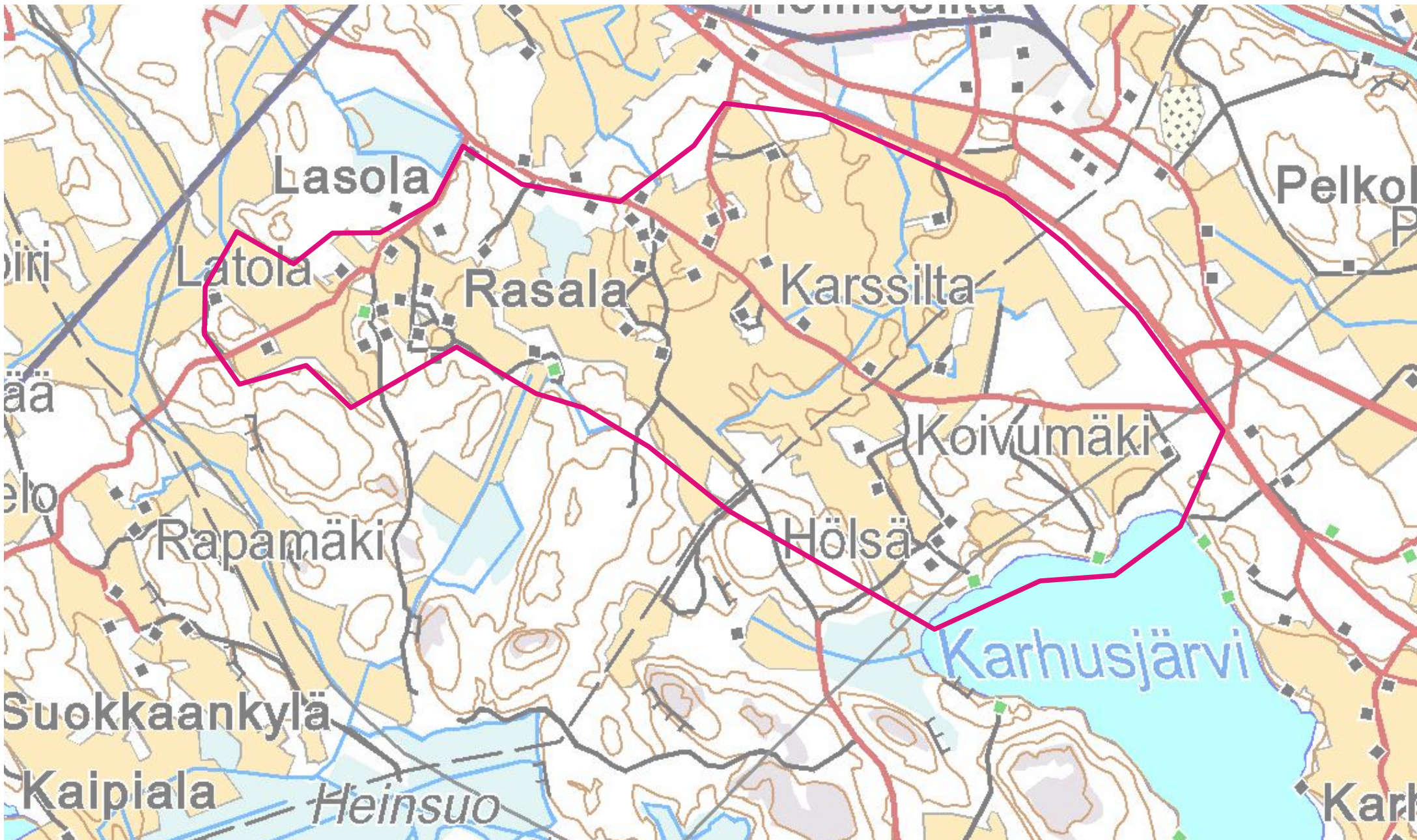
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Maatilat rakennuksineen ja hoidettuine ympäristöineen muodostavat harmonisen kyläkokonaisuuden. Alueen kulttuurimaiseman erityisarvoina voidaan pitää perinteisen karjatalouden säilyminen kaupungin lähistöllä sekä Ensimmäisen Salpausselän eteläpuolisen rinteen edustavaa viljely- ja kylämaisemaa.

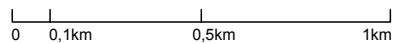
Inventointi 18.11.2013 maastokäynti 3.8.2013 Heli Vauhkonen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Rasala - Lasolan kylämaisema, Lappeenranta, 500 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Rasolan kyläraitti

Inventointikortti: **Hanhijärven kylämaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Hanhijärven kylämaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Hanhijärven kylämaisema
1.3. Sijainti, kunta	Lappeenranta
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 600 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa ja Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Asumus- ja viljelymaisema

3. Aluekuvaus

Hanhijärven pohjoispuolelle muodostunut rantakylä oli 1800-luvun lopulla silloisen Lappeen pitäjän suurimpia kyliä. Tuolloin Hanhijärvellä oli yli 20 taloa tiiviissä kylämuodostelmassa kylätien läheisyydessä, kukin oman kujansa päässä. Kylä rajautuu nykyisin pohjoisessa Mustolan satamarataan, jonka pohjoispuolelle jää Ihalaisen kaivosalue. Aluetta hallitsee matala ja ruovikkoinen Hanhijärvi, jonka ympärille laajat peltoalueet levittäytyvät rajoittuen ympäröiviin metsiin etelässä sekä pengerrerettyyn satamarataan pohjoisessa. Maasto on melko tasaista ja kumpuilee vain loivasti. Pitkiä pelto- ja järvinäkymiä syntyy eri puolilta kyläraitia. Asutus on sijoittunut perinteisine pihapiireineen teiden varsille luoden miellyttävän ja viihtyisän maiseman. Kauempana pohjoisessa on kaukonäkymässä Lappeenrannan kaupunkirakennelmia ja teollisuuslaitosten piippuja.

4. Arviointi

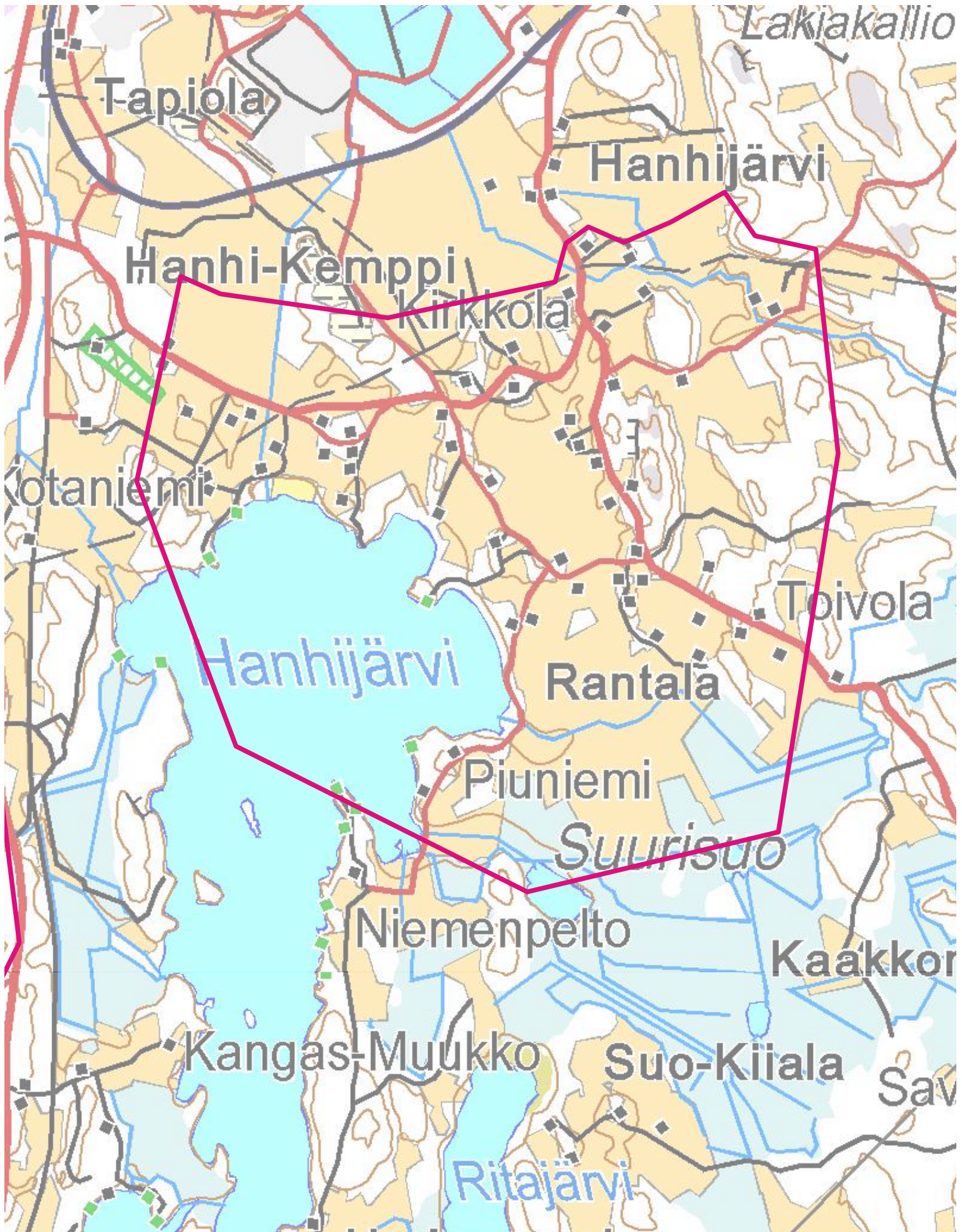
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Rakennuskannan uusimisesta ja satamaradasta huolimatta kylä on säilyttänyt maalaisyhteisölle ominaiset piirteensä varsin hyvin, vaikka kylä sijaitsee Lappeenrannan kaupungin läheisyydessä. Hanhijärven kylän maisema on elinvoimainen ja edustava maaseutumaisema.

Päivitysinventointi 5.2.2014, maastokäynti 3.8.2013 /Heli Vauhkonen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Hanhijärven kylämaisema, Lappeenranta, 600 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

0 0,1km 0,5km 1km

Euroopan maaseudun
 kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Ilmakuva Hanhijärven kylästä, kuva Arto Hämäläinen

Inventointikortti: **Kasukkalan kylän kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Kasukkala
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Kasukkalan kylän kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Lappeenranta
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 200 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa, Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Asumus- ja viljelymaisema

3. Aluekuvaus

Kasukkalan kylä sijaitsee Ensimmäisen Salpausselän eteläpuolella, jonka viljelymaisema on vaihtelevaa ja monimuotoista moreeni- ja harjukumpareiden ansiosta. Ensimmäisen Salpausselän tuntuman hienojakoisemmat maa-ainekset tekevät maaperästä viljelylle suosiollista. Kasukkalan kylä sijoittuu kaakkoisrinteelle, jonka suuntaisesti kulkee Vainikkalantie 390. Maatilakeskukset ja muu asutus ja rakennukset sijoittuvat tien molemmin puolin rinteeseen yläosaan. Kyläkeskustaa ympäröivät laajat peltoaukeat. Alempana laaksossa on Mahalaisenjärvi ja Mahalaisenoja. Mahalaisenojan yli rakennettu vanha kivisilta, joka on osa Vanhaa Viipurintietä, on säilynyt. Laakson toisella puolella on jyrkkäpiirteisiä mäkiä avokallioineen. Kylässä on jäljellä paljon vanhaa rakennuskantaa, ja maatilat muodostavat harmonisia kokonaisuuksia. Peltoalueet ovat viljelyksessä ja kylässä on myös lypsykarjatiljoja. Kylän keskustaan on rakennettu uusi koulurakennus. Mahalaisenjärven rannassa on kylän hiekkarantainen uimaranta. Rinteeltä avautuu kauniita pelto- ja järvinäkymiä.

4. Arviointi

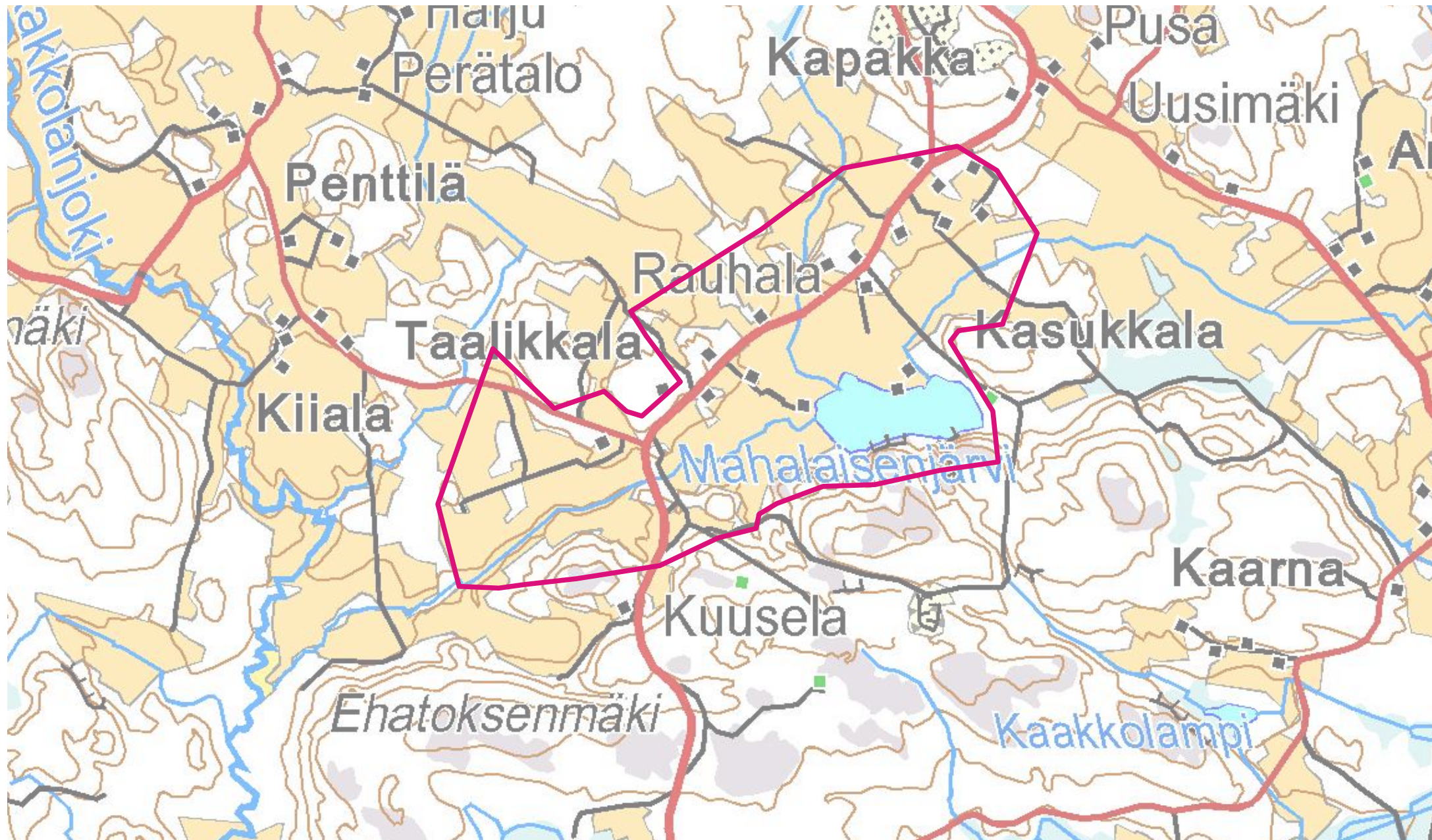
Vanha arvoluokka: -

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Kylän selkeä maisemarakenne; koillis-lounaissauntainen laakso, peltoaukeat, laakson pohjalla olevat vesistöt ja peltoalueiden rajautuminen metsäisiin ja kallioisiin mäkiin kaakkoispuolella, tekee maisemasta eheän ja helposti luettavan. Alueen maisemakuva on edustava ja kylän pitkä viljelykulttuuri on nähtävissä maatilojen rakennuksissa. Kylässä harjoitetaan edelleen maataloutta ja se on vireä ja elinvoimainen.

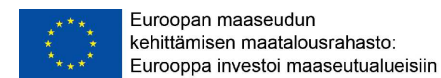
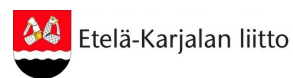
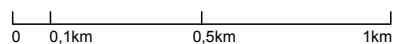
Päivitysinventointi 2.5.2014, maastokäynti 26.4.2014 /Heli Vauhkonen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Kasukkalan kylän kulttuurimaisema, Lappeenranta, 200 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Kasukkalan kylätie

Kasukkalan kylän vanhaa rakennuskantaa

Inventointikortti: **Vihtolan kylän viljelymaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Vihtola
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Vihtolan kylän viljelymaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Lappeenranta
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 500 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa, Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Asumus- ja viljelymaisema

3. Aluekuvaus

Vihtolan kylä sijaitsee Ensimmäisen Salpausselän eteläpuolella, jonka viljelymaisema on vaihtelevaa ja monimuotoista moreeni- ja harjukumpareiden ansiosta. Ensimmäisen Salpausselän tuntuman hienojakoisemmat maa-ainekset tekevät maaperästä viljelylle suosiollista ja Vihtolan kylää maisemaa hallitsee laajat peltoaukeat mutkittelevan tien molemmin puolin. Kylän eteläpuolella on Kaislasen järvi, joka on Natura-aluetta. Järven pohjoispuolen rannoilla on tehty muinaislöytöjä kivistien asutuksesta. Peltoaukeita reunustaa metsät, tien eteläpuolitse peltoaukealla kulkee suuri voimalinja, joka aiheuttaa harmoniseen viljelymaisemaan häiriötä. Vaikka suurin osa kylän peltoalasta on edelleen viljelyksessä, on joitakin alueita metsitetty, jotka tulevat muuttamaan tulevaisuudessa avointa viljelymaisemaa suljetummaksi.

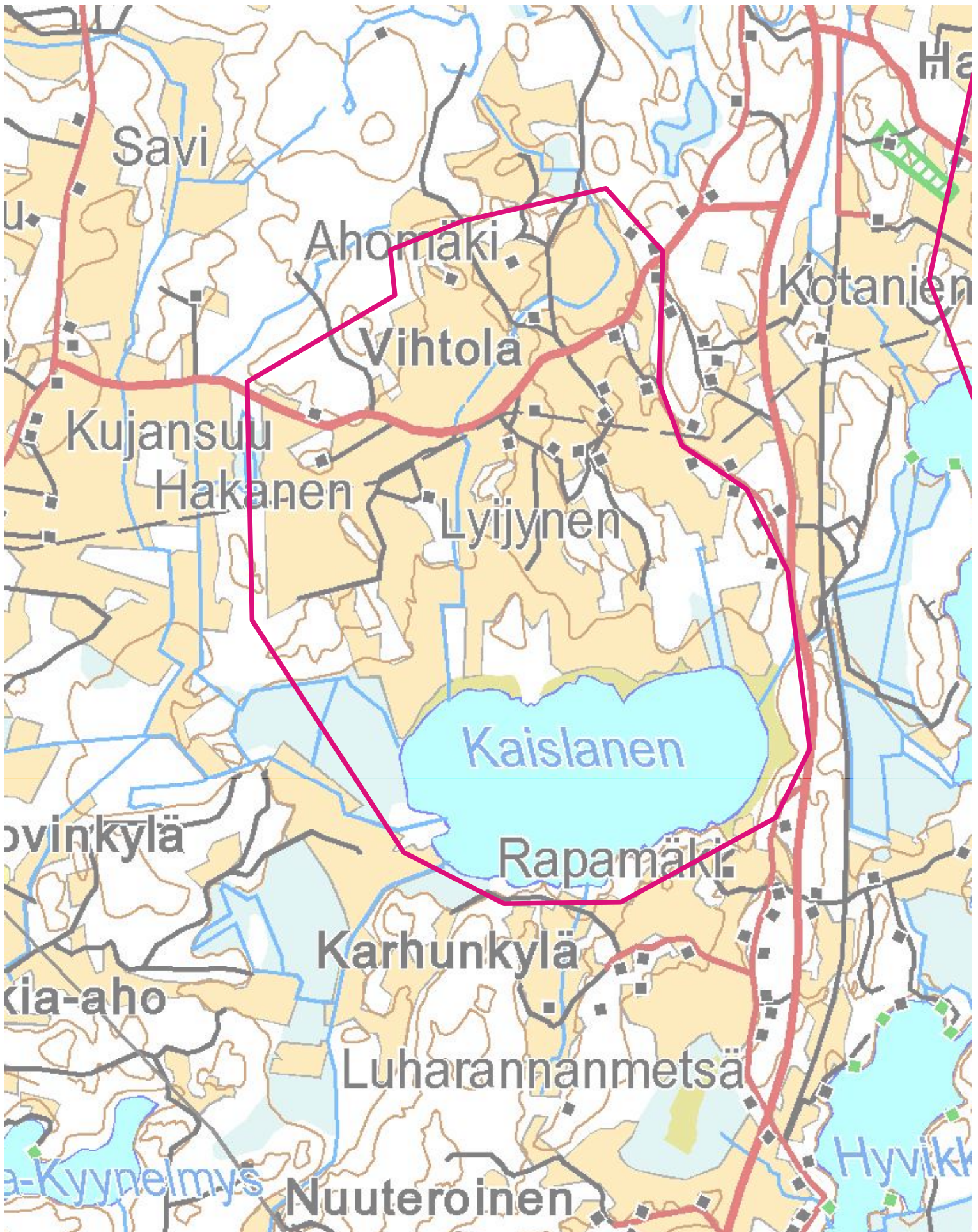
4. Arviointi

Vanha arvoluokka: -

Nykyinen arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Vihtolan kylän loivapiirteisesti kumpuileva viljelyaukea, joka avautuu maantien molemmin puolin on vaikuttava ja edustava maalaismaisema. Kyläalue on yhtenäinen ja pellot pääosin edelleen viljelyksessä.

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
Vihtolan kylän viljelymaisema, Lappeenranta, 500 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

0 0,1km 0,5km 1km

Inventointikortti: **Joutsenkosken myllymaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Joutsenkoski
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Joutsenkosken myllymaisema
1.3. Sijainti, kunta	Lappeenranta (ent. Ylämaa)
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	50 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Pientenjärvien ja jokilaaksojen viljely-, asumus- ja metsämaisema

3. Aluekuvaus

Joutsenkoski on perinteinen myllypaikka, jonka nykyiset rakennukset valistuivat vuonna 1914. Edelliset rakennukset tuhoutuivat tulipalossa rakentamista edeltävänä vuonna. Mylly on edelleen alkuperäisessä käytössä ja siinä on sähkövoimala. Punamullatut rakennukset ovat ryhdikkäitä ja hyvässä kunnossa sekä ne ovat säilyttäneet alkuperäisen asunsa. Alkuperäinen mylly on perimätiedon mukaan Hujakkalan kyläläisten vuonna 1860 rakentama Joutsenkosken härkin mylly eli jalkamylly (Ylämaan kyläyhdistys ry, <http://www.ylamaa.fi/joutsenkoski.html>, 5.5.2014). Mylly sijaitsee Lappeenranta- Vaalimaa –tien varrella, Hujakkalan kylässä.

4. Arviointi

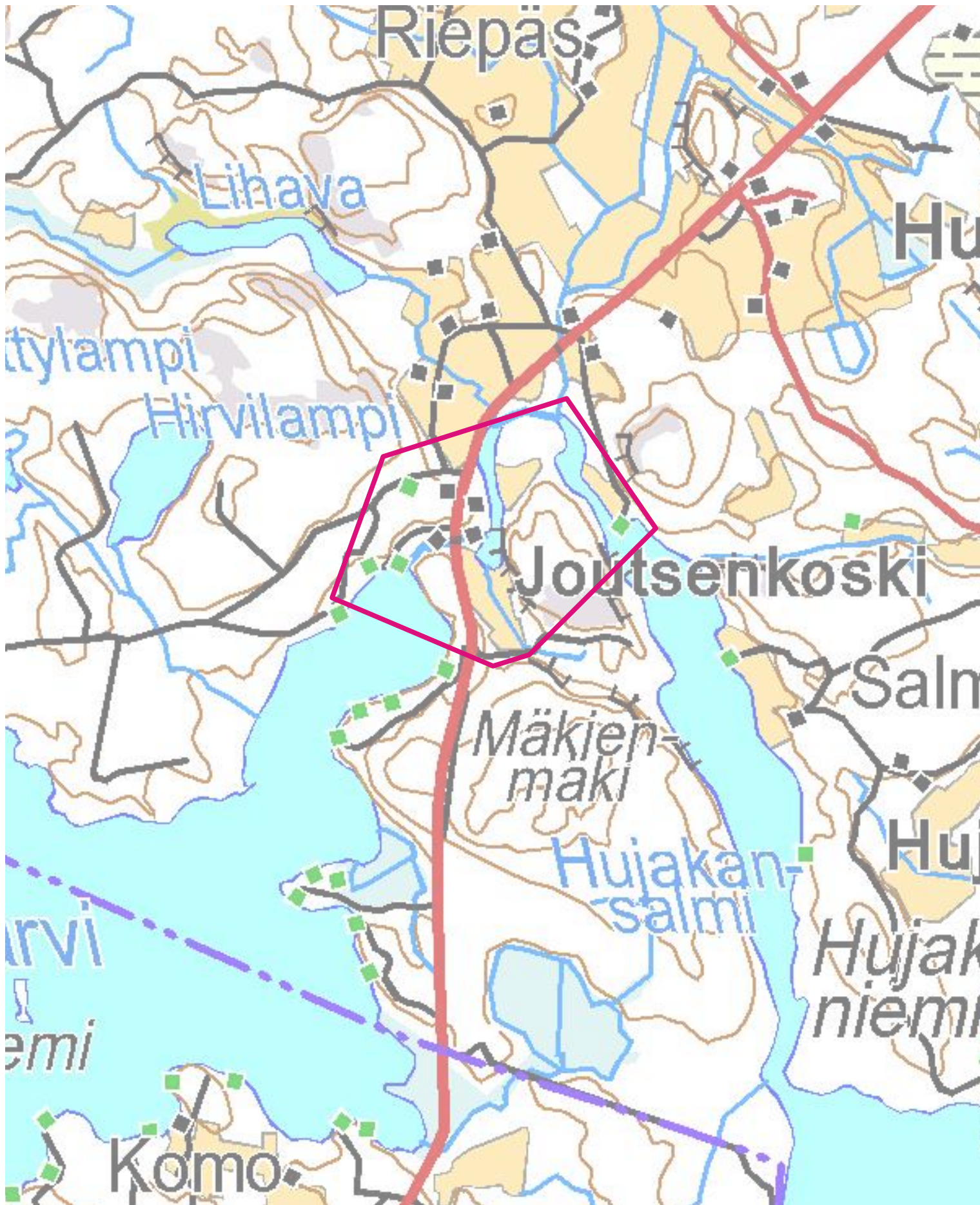
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Mylly-ympäristö on viehättävä ryhdikäs kokonaisuus, jonka miljöö on aistittavissa. Mylly on edelleen alkuperäisessä toiminnassaan ja sieltä voi ostaa myllyn omia tuotteita. Myllykokonaisuus muodostuu itse myllystä ja sitä ympäröivästä kulttuurimaisemasta sekä maisemassa vahvasti läsnä olevasta vedestä, Suurjärven ja Väkevänjärven yhdistävästä koskiosuudesta. Viereiset peltolaikut ovat pienehköjä ja niitä rajaa melko korkea ja tiivis kasvillisuus. Alue on helposti saavutettavissa ja sillä sijaitsee yksi kiinteä kivikautinen muinaisjäänös.

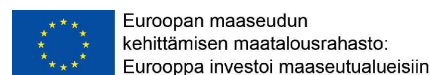
Päivytysinventoinnin pvm, 21.8.2013, Heli Vauhkonen, Justiina Nieminen

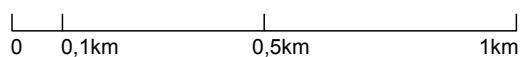
Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Joutsenkosken myllymaisema, Lappeenranta, 50 ha, 1:15 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Euroopan maaseudun
 kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

N 60;42;12.6359
E 27;56;6.2219

N 60;42;11.2740
E 27;56;6.2580

Inventointikortti: **Viraskorven viljelymaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Viraskorpi
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Viraskorven viljelymaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Imatra
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 500 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa ja Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva asumus ja viljelymaisema

3. Aluekuvaus

Alue on laaja ja yhtenäinen viljelymaisema. Maasto on tasaista ja maalaistalot ovat harvakseltaan peltojen keskellä. Asutus on syntynyt suolle raivatuille pelloille sotien jälkeen. Suot eivät kuitenkaan enää näy maisemassa. Alueen rakennuskanta ei ole kovin yhtenäistä eikä tiivistä, rajattua kylämiljöötä synny. Asutus käsittää Ilmeentien tuntumaan harvakseltaan sijoittuneita maalaistaloja. Maisemassa näkyy paljon sähkölinjoja sekä kaukonäkymässä kaupunkirakenteita kuten tuotantolaitosten piippuja.

4. Arviointi

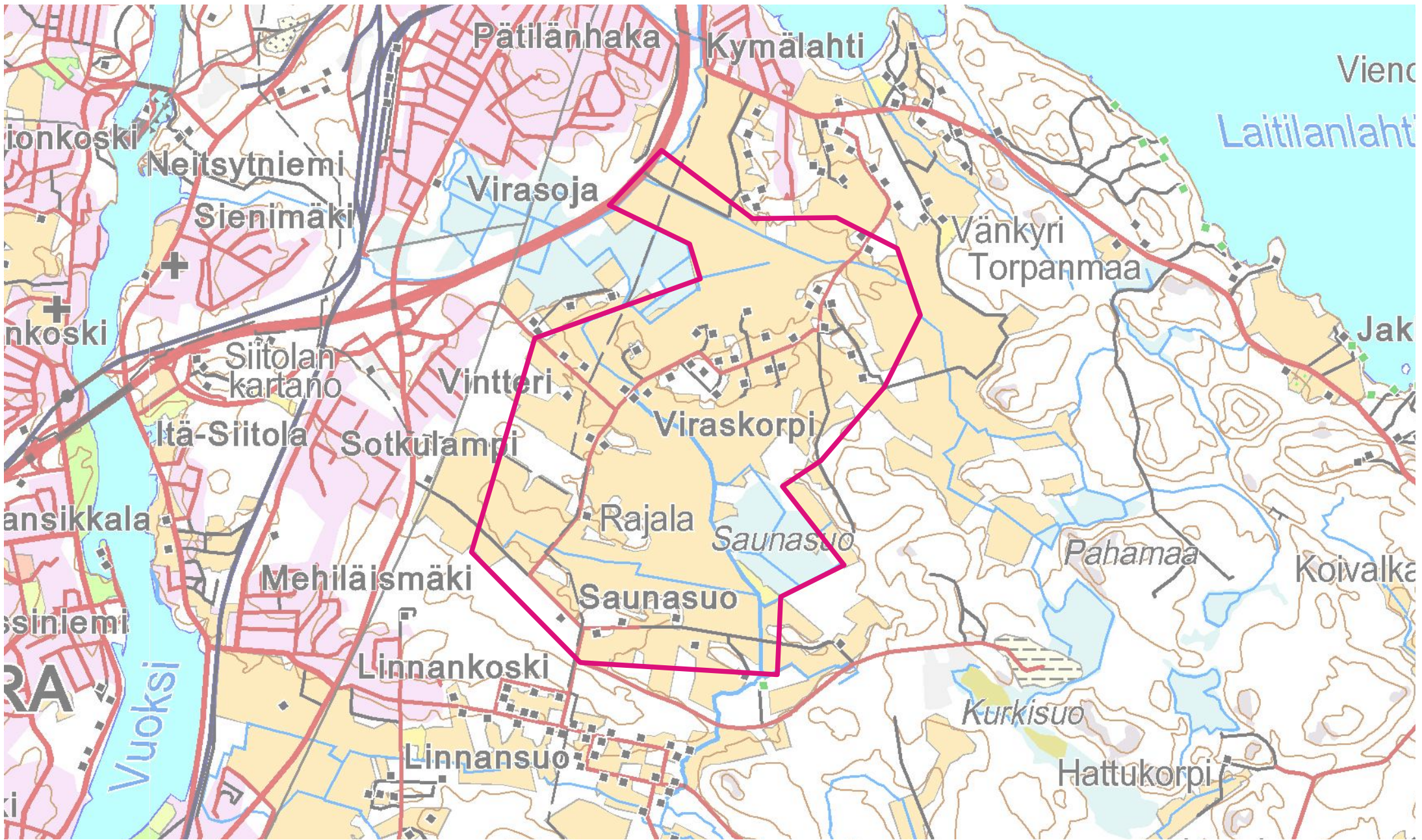
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Alue edustaa hyvin jälleenrakennuskauden maaseutumaisemaa. Laajat peltoalueet ovat edelleen viljelyksessä ja kylä on elinvoimainen. Viraskorven viljelymaisema on eheä maisemakokonaisuus, joka on säilynyt näihin päiviin astu vaikka lähellä sijaitsee Imatran kaupungin taajamaa.

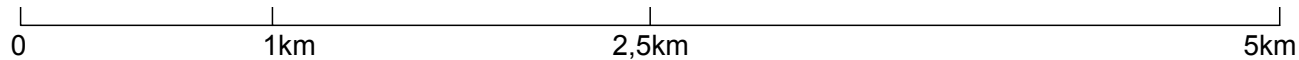
Päivitysinventoinnin 5.2.2014, maastokäynti 3.7.2013 Heli Vauhkonen ja Justiina Nieminen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Viraskorven viljelymaisema, Imatra, 500 ha, 1:30 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Euroopan maaseudun
 kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Kaukola-Siikalahti
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Kaukolan kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Parikkala
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 500 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema

3. Aluekuvaus

Kaukolan kylän pääosa on muodostunut harjumuodostelmalle. Alueen vanhin rakennuskanta on 1800-luvun lopulta. Kaunis kylätie kulkee harjannetta pitkin. Viljelymaisema on pienipiirteistä ja viehättävää. Kylän eteläosan peltomaisemaan ovat vaikuttaneet voimakkaasti Simpelejärven lasku. Siikalahden ympäristö on pahoin metsittynyt ja pensoittunut, näkymät järvelle ovat kokonaan peittyneet.

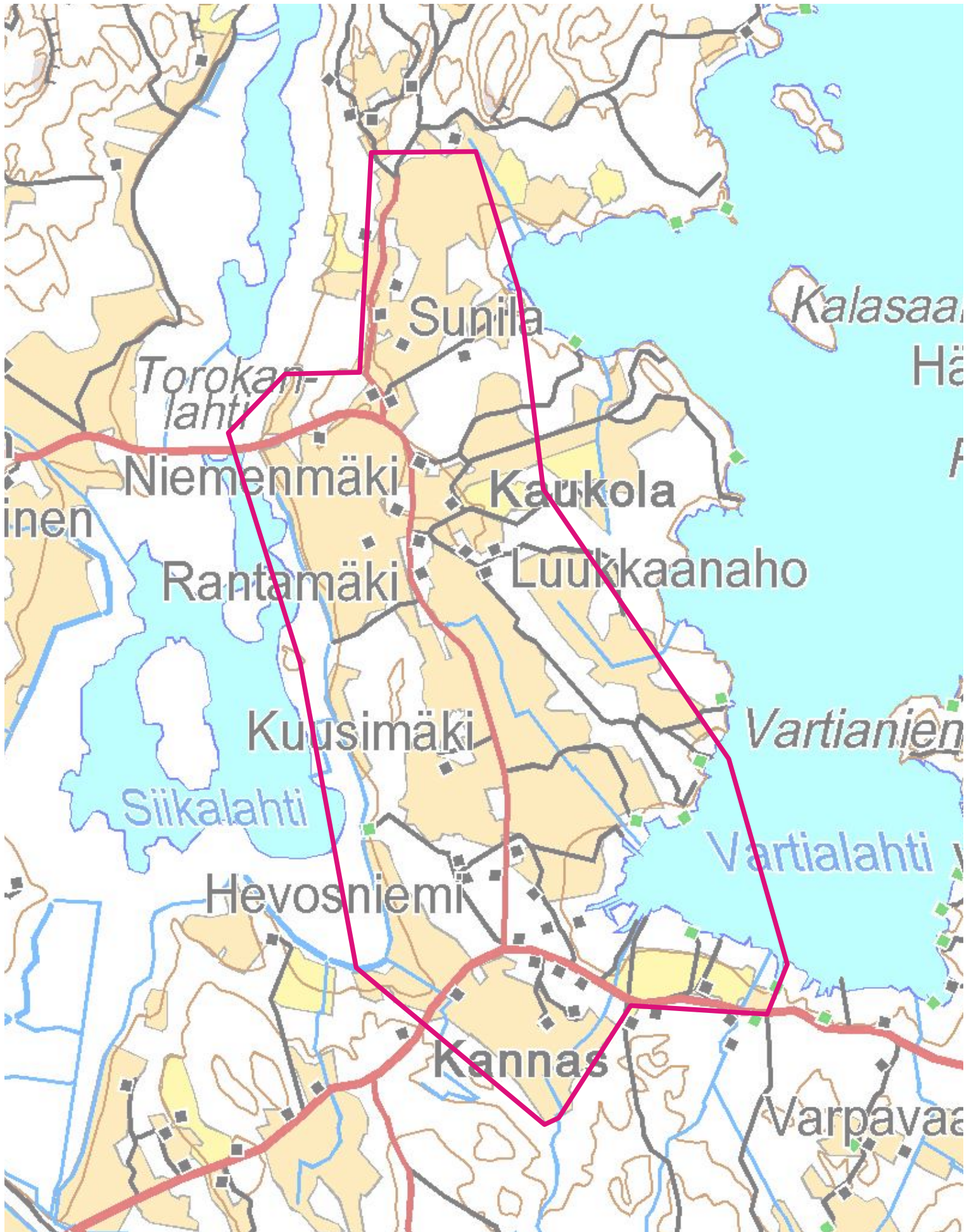
4. Arviointi

Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Kaukolan kylän pienipiirteiset viljely- ja laidunalueet muodostavat vaihtelevan ja mielenkiintoisen maaseutumaiseman, jossa on nähtävissä peltoalan laajentaminen Simpelejärveä laskemalla vuosisatoja sitten.

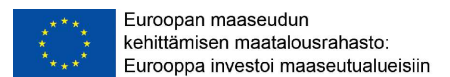

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Kaukolan kulttuurimaisema, Parikkala, 500 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

0 0,1km 0,5km 1km

Euroopan maaseudun
 kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Kauko-Siikalahden kannasta. Ilmakuva Arto Hämäläinen

Siikalahden rannoilla kasvillisuus on osittain niin tiheää, että se peittää näkymät.

Inventointikortti: Savikummun kulttuurimaisema

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Savikummun kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Savikummun kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Parikkala
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 300 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema

3. Aluekuvaus

Savikummun kylässä on hieno ja monipuolinen maisemarakenne ja vaihteleva ja mielenkiintoinen maisemakuva. Simpelejärvelle laskee kaakkoisrinne, jossa nähtävillä jääkauden jälkiä: siirtolohkareita ja pirunpeltoja, peltojen välillä kiviaitoja, ja reunoilla kasvaa pihlajia. Kylän itäpuolella avautuu laaja järven laskun tuloksena syntynyt rantaan rajoittuvien viljelysten alue. Viljelykset ja maatilat ovat hyvin hoidetut elinvoimaisia. Alueen itäosan halkoo rautatie. Järven ylittävän rautatien rannassa on kylän veneranta. Alueella on maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemia, Savikummun niitty ja haka (H. Lies-Niittymäki. Kaakkois-Suomen perinnemaisemat, Etelä-Karjala. 2014).

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

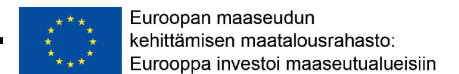
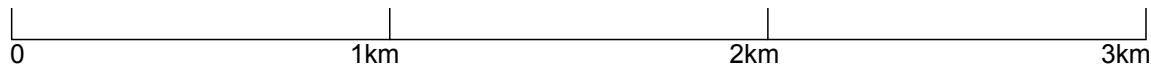
Savikummun kylä edustaa tyypillistä mäkikyläasutusta ja järvenlaskun tuloksena syntyneitä viljelymaisemia. Alueella on säilynyt vanhaa rakennuskantaa. Maisema on vaihtelevaa, mielenkiintoista ja elinvoimaista viljelymaisemia, joka muodostaa ehjän kokonaisuuden.

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Savikummun kulttuurimaisema, Parikkala, 300 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Inventointikortti: Kesusmaa-Kirjavalan kulttuurimaisema

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Kesusmaa
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Kesusmaa-Kirjavalan kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Parikkala
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 1600 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema

3. Aluekuvaus

Kesusmaa-Kirjavala on järvenlaskujen maisemaa. Kylissä on monipuoliset ja rikkaat kulttuuri- ja luonnonolosuhteet. Kesusmaan kylästä aukeaa hienot näkymät Simpelejärvelle. Kesusmaa on vireää ja elinvoimaista maalaismaisemaa peltoineen ja tilakeskuksineen; rakennuskanta on monilta eri vuosikymmeniltä, mutta kyläkuva on varsin harmoninen. Kesusmaan kylässä on viitoitettu polku jääkauden aikaisille siirtolohkareille Mykkiinkiville, jotka ovat toimineet Isovihan aikana paikallisten talonpoikien piilopaikkana. Kirjavalan kanava, joka on kaksi kilometriä pitkä kanava, kaivettiin Kirjavalanjokeen vuosina 1835–1838, jotta Suur-Rautjärven pintaa voitaisiin laskea uuden peltomaan saamiseksi. Kanavan avulla saatiin noin 1200 ha lisäpeltomaata. Kirjavalan kanavan rannat on raivattu 2000-luvun alussa ja kanavan rannalla kulkee 2 kilometriä pitkä luontopolku levähdyspaikkoineen.

Kirjavalan laitumet ovat arvotettu valtakunnallisesti arvokkaiksi perinnemaisemiksi. Kallion ympärillä, osittain maisema-alueella, sijaitsee myös maakunnallisesti arvokas Kallion niitty sekä Kirjavalan laitumien pohjoispuolella Naukkarisenmäen maakunnallisesti arvokas perinnemaisema. (H. Lies-Niittymäki. Kaakkois-Suomen perinnemaisemat, Etelä-Karjala. 2014.)

4. Arviointi

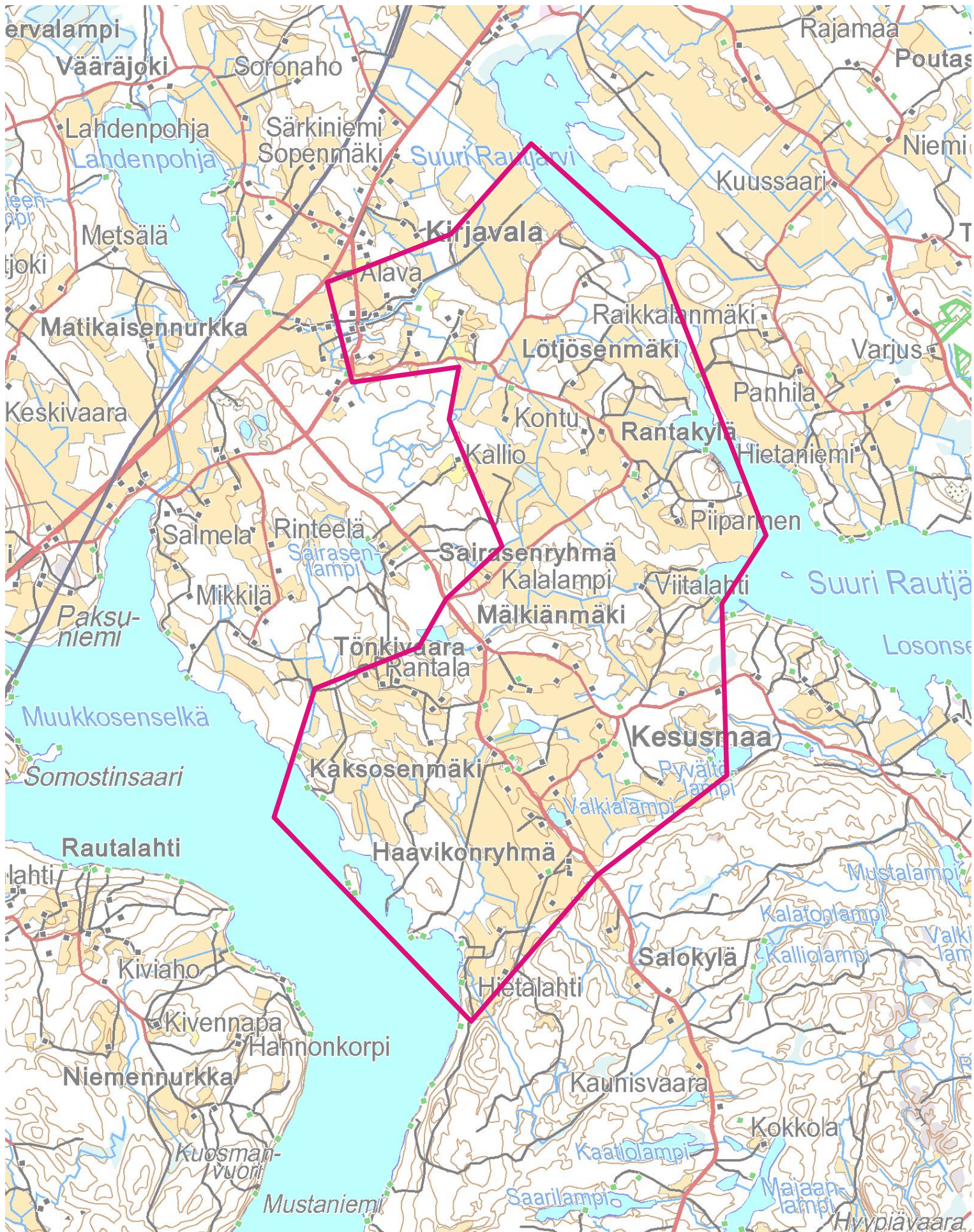
Vanha arvoluokka: -

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Kesusmaa-Kirjavala muodostaa edustavan ja monipuolisen maisema-aluekokonaisuuden. Kesusmaan kylä on vireä ja elinvoimainen kylä, josta aukeaa hieno järvimaisema Simpelejärvelle. Kesusmaa-Kirjavalassa on rikas maiseman historia, johon kuuluvat jääkauden siirtolohkareet ja Simpelejärven laskulla sekä Kirjavalan kanavan avulla laajennetut peltoalat.

Päivitysinventoinnin 18.2.2014, maastokäynti 3.7.2014 Heli Vauhkonen ja Justiina Nieminen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Kesusmaa - Kirjavalan kulttuurimaisema,
 Parikkala, 1 600 ha, 1:40 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

0 1km 2,5km 5km

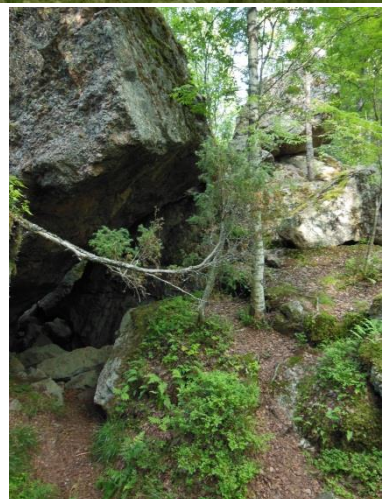
Etelä-Karjalan liitto

Euroopan maaseudun
 kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

kuvat: Kesusmaan kauniita viljelymaisemia ja näkymät Simpelejärvelle

Kesusmaan myykkikivet

Inventointikortti: **Rasvaniemen kylän viljelymaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Rasvaniemen kylä
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Rasvaniemen kylän viljelymaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Parikkala
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 200 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema

3. Aluekuvaus

Rasvaniemen kylässä Venäjän raja-alueen tuntumassa on hienot kumpuilevat peltoaukeat, joilta avautuu pitkiä kaukonäkymiä, myös Tyrjänjärvelle. Peltoalueita rajaavat rehevät pääosin havupuuvaltaiset metsät. Asutus on sijoittunut lämpimille lakialueiden päälle. Kylä on vireä ja elinvoimainen.

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Rasvaniemen kylän maisema on edustava maaseudun maisemakokonaisuus, joka edustaa laatokankarjalaista kumpuilevaa viljelymaisemaa. Alue on maisemaltaan eheä ja maatalouden harjoittaminen vireää.

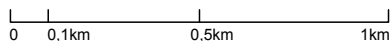
Päivytysinventoinnin 19.2.2014, maastokäynti 3.8.2013 Heli Vauhkonen ja Justiina Nieminen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi

Rasvaniemen kylän viljelymaisema, Parikkala, 200 ha, 1:10 000

 maisema-alueen raja

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

Etelä-Karjalan liitto

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Rasvaniemen kylä, kuva Arto Hämäläinen.

Rasvaniemen kylän viljelymaisemia.

Inventointikortti: **Pyhämäen ja Uukuniemen kirkon kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Pyhämäen kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Pyhämäen ja Uukuniemen kirkon kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Parikkala
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 200 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Mäkiasutuksen, viljelysten ja metsien järvimaisema

3. Aluekuvaus

Uukuniemen kirkonkylä ja Pyhämäen pappiloiden alue sijaitsevat pienipiirteisessä ja vaihtelevassa maastossa. Kasvillisuus, joka on pääosin lehtipuuvaltaista, on alueella rehevää. Tien varret ja pellot ovat kuitenkin kasvaneet umpeen eikä näkymiä pääse avautumaan eikä alueelta voi tällä hetkellä hahmottaa maisemallista kokonaisuutta. Kirkko ja Pyhämäen pappilat ja kanttorila ovat hienoja rakennuksia pihapiireineen, jotka liittyvät pieniin peltoalueisiin niiden ympärillä. Kirkkoherran v. 1830 valmistunut pappila toimii nykyisin virkistyskeskuksena.

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Pyhämäki on Uukuniemen seurakunnan ensimmäinen kirkon paikka 1600-luvun lopussa. Pyhämäelle on rakennettu kirkkoherran ja kappalaisen pappila sekä useita ulkorakennuksia. Pihapiiri on hyvin säilynyt. Vanhat arvorakennukset pihapiireineen peltoaukean vieressä ja hiekkatien varressa muodostavat viehättävän maisemakokonaisuuden. Uukuniemen kirkonkylän on rakentunut 1793 valmistuneen kirkon ympärille. Kirkko sijaitsee mäen päällä ja sen ympärillä on pieniä peltoja. Kirkon ja Pyhämäen välinen kulttuurihistoriallinen yhteys on keskeistä kirkkomaisemassa. Ympäristö kaipaa maiseman hoitotoimenpiteitä; alueesta on mahdollista saada hieno maisemakokonaisuus, joka ilmentää hyvin alueen maiseman ominaispiirteitä.

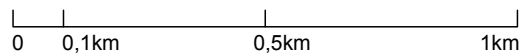
Päivitysinventoinnin 18.2.2014, maastokäynti 3.7.2013 Heli Vauhkonen ja Justiina Nieminen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Pyhämäen ja Uukuniemen kirkon kulttuurimaisema, Parikkala, 200 ha, 1:15 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Pyhämäki

Pyhämäki

Pyhämäki

Uukuniemen kirkko

Inventointikortti: Koitsanlahden hovi ja kulttuurimaisema

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Koitsalanhden hovi ja kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Koitsanlahden hovi ja kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Parikkala
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 100 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen järvisuomi, Laatokan-Karjalan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Asumus- ja viljelymaisema Vaihteleva ja monimuotoinen viljelysten, asutuksen ja vesistön muovaama maisema

3. Aluekuvaus

Koitsanlahden hovi on toiminut Ruotsin vallan aikana läänitysalueen keskuksena 1700-luvulla siitä tuli lahjoitusmaakartano. Suomen itsenäistyttyä Koitsanlahti säilyi valtion maaomaisuutena. Maat jaettiin sodan jälkeen siirtoväelle ja pieni määräala pihapiiristä jäi valtiolle. Hovin päärakennus on valmistunut varamaanmittari Constantin Melartinin toimesta 1849.

Päärakennuksen ympärillä levittäytyy vanha puisto, josta avautuu suurenmoinen näkymä laajaan kulttuurimaisemaan. Rakennukset kuuluvat nykyisin Museovirastolle ja hovi ympäristöineen on suojeltu kulttuurimaisema, jota hoidetaan säännöllisesti.

Koitsanlahden kulttuurimaisema on selkeästi yhdeksi kokonaisuudeksi hahmottuva, yhtenäinen maisema-alue. Hovimäen ja kuutostien väli on pääosin avointa viljelymaisemaa, jota korostavat maaston voimakkaat muodot. Hovinmältä avautuvat komeat näkymät itään pääteille päin.

Hovinmäen puisto on entisestään ränsistynyt, avoimen maiseman umpeen kasvaminen on lisääntynyt, toisaalta viljelymenetelmien muuttuminen on vaikuttanut peltomaisemiin. Hovinmäen maiseman kannalta merkittävintä on aiemmin jokseenkin avointen puistonäkymien sulkeutuminen ja toisaalta puuston ikääntyminen. Esimerkiksi hovin päärakennus ei nykyisiin juurikaan näy kaukonäkymissä, eikä hovin pihapiiristä toisaalta näe ympäröivää maisemaa aiemmalla tavalla. Hovin pihaan johtavalla teillä on aiemmin ollut tärkeä rooli maisemassa koivurivin ansiosta.

Valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön rajaus on laaja kattaen Hovinmäen, ranta-alueen, naapurikiinteistöt ja peltoaukean kuutostielle asti. Alueella on myös maakunnallisesti arvokas perinnemaisema rajattu Hovimäen kaakkoispuolelle (H. Lies-Niittymäki. Kaakkois-Suomen perinnemaisemat, Etelä-Karjala. 2014).

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: RKY 2009

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Hovimäeltä aukeavat kaukonäkymät laajojen peltojen yli 6-tielle ja sen yli itäpuolelle. Hovin rakennukset rajaavat maisema-aluetta avoimentilan ja sulkeutuneen maiseman vaihtumisvyöhykkeellä.

Umpeenkasvun myötä hovin rakennukset eivät näy kaukomaisemassa, mutta ne kokoavat maisema-alueen historian kasaan.

Päivitysinventoinnin pvm, 3.7.2013, Heli Vauhkonen, Justiina Nieminen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Koitsalahden hovi ja kulttuurimaisema,
 Parikkala, 100 ha, 1:15 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Etelä-Karjalan liitto

Euroopan maaseudun
 kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

0 0,1km 0,5km 1km

N 60;28;14.8260
E 29;26;32.7540

Inventointikortti: **Niemikylän kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Niemikylän kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Niemikylän kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Lemi
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 100 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järvisseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Viljelysten, järvien ja metsien kirjavoima selänne

3. Aluekuvaus

Saapuminen Niemikylään on jännittävä mutkittelevaa Uimintietä pitkin. Tien molemmin puolin aukeavat viljelyaukeat kumpuilevassa maastossa Kivijärveen rajoittuen. Maaseutumaisema on vaihtelevaa ja mielenkiintoista. Pellot ovat edelleen viljelyksessä ja laitumina. Rantamaisemien näkymät osittain metsittyneet ja ne voitaisiin pienin toimenpitein avata uudestaan.

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Maisemarakenteeltaan ja – kovaltaan muodostuu vaihteleva, miellyttävä ja pienipiirteisen kumpuileva maaseutumaisema Kivijärven lahtien väliselle kannakselle. Kylässä harjoitetaan elinvoimaista ja elävää maataloutta edelleen.

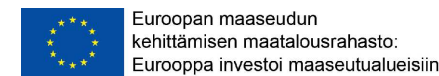
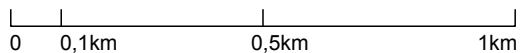
Päivytysinventoinnin 18.2.2014, maastokäynti 3.8.2013 Heli Vauhkonen

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Niemikylän kulttuurimaisema, Lemi, 100 ha, 1:15 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

Inventointikortti: **Urolan ja Pöllösen kulttuurimaisemat**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Urolan ja Pöllösen kulttuurimaisemat
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Lemi
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 1 000 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Viljelysten, järvien ja metsien kirjavoima selänne

3. Aluekuvaus

Urolan ja Pöllölän kylät sijaitsevat Kivijärven Hannanlahden ja Naanlahden rannoilta nousevien moreeniselänteiden etelärinteillä. Alueen maastonvaihtelut ovat suuret, ja alueella on monia jyrkkärinteisiä mäkiä. Alueen laajat peltoalueet kuitenkin laskeutuvat pehmeästi Kivijärven suuntaan. Hannanlahden itärannalla on myös tasainen laaja peltoaukea. Kyläalueilla mutkittelevat kapeat hiekkatiet. Taudinjoen ja Pöllölän tien risteyksessä on vanha mylly. Urolan kylän puolella on monia muinaisjäänöksiä; rautakautisia uhrikiviä sekä I Maailmansodan puolustusvarustuksia. Mäkien harjanteilta avautuu hienoja näkymiä Kivijärvelle ja pelloille. Maatalouden harjoittaminen kylissä on vireää.

Alueella on myös monipuolista luontoa, mm. Urolantien matalakasvuinen rantaniitty on arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi (H. Lies-Niittymäki. Kaakkois-Suomen perinnemaisemat, Etelä-Karjala. 2014).

4. Arviointi

Vanha arvoluokka: -

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Urola-Pöllölän kylien maalaismaisemat ovat erittäin edustavia. Alueella on pitkä historia asuinpaikkana. Kylien rakennuskanta ja pihamiljööt ovat harmonisia; maatalouden harjoittaminen on elinvoimaista. Alue on maisemarakenteeltaan ja -kvaltaan vaihteleva ja mielenkiintoinen, ja alueelta avautuvat näkymät ovat harvinaisen hienoja.

Päivitysinventointi 2.5.2014 Heli Vauhkonen, maastokäynti 26.4.2014

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
Urolan ja Pöllösen kulttuurimaisemat, Lemi, 1 000 ha, 1:20 000

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

 maisema-alueen raja

0 0,1km 0,5km 1km

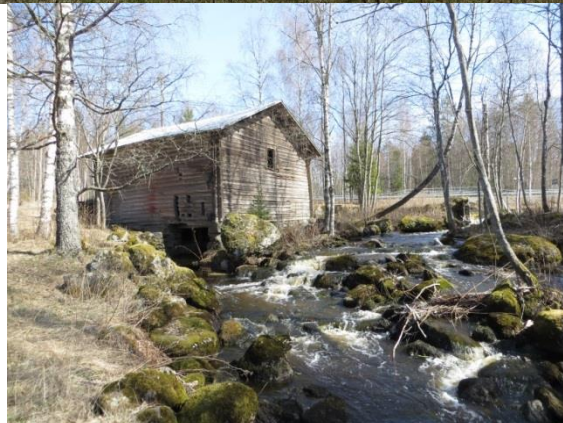
Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Ilmakuva Arto Hämäläinen

Kuvia Urolan ja
Pöllösen kylistä

Inventointikortti: Husula-Nuppolan kulttuurimaisema

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Husulan kylän kulttuurimaisema
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Husula-Nuppolan kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Luumäki
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 300 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa, Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Viljely- ja asumusmaisema

3. Aluekuvaus

Luumäen Husulan ja Nuppolan kylissä on perinteisiä maaseutumaisemia. Kylätien molemmin puolin avautuu laajoja ja loivasti lounaaseen laskevia viljelymaisemia; eikä kylien rajaa voi maisemassa huomata. Kylissä on monia vanhoja osin hyvin säilyneitä maatilojen pihapiirejä ja Husulan kylässä on myös kaksi kartanoa, Multiala ja Parolan hovi, joiden päärakennukset ovat 1900- luvun alusta. Alueella on vahva maaseudun kulttuuriympäristön identiteetti, mutta ympäristö kaipaa hoitotoimenpiteitä, sillä osa tärkeistä pelto- ja pihapiirien miljöönäkymistä ovat peittyneet, kun puusto on tiheää ja pellot ja raittien varret ovat osittain pusikoituneet.

4. Arviointi

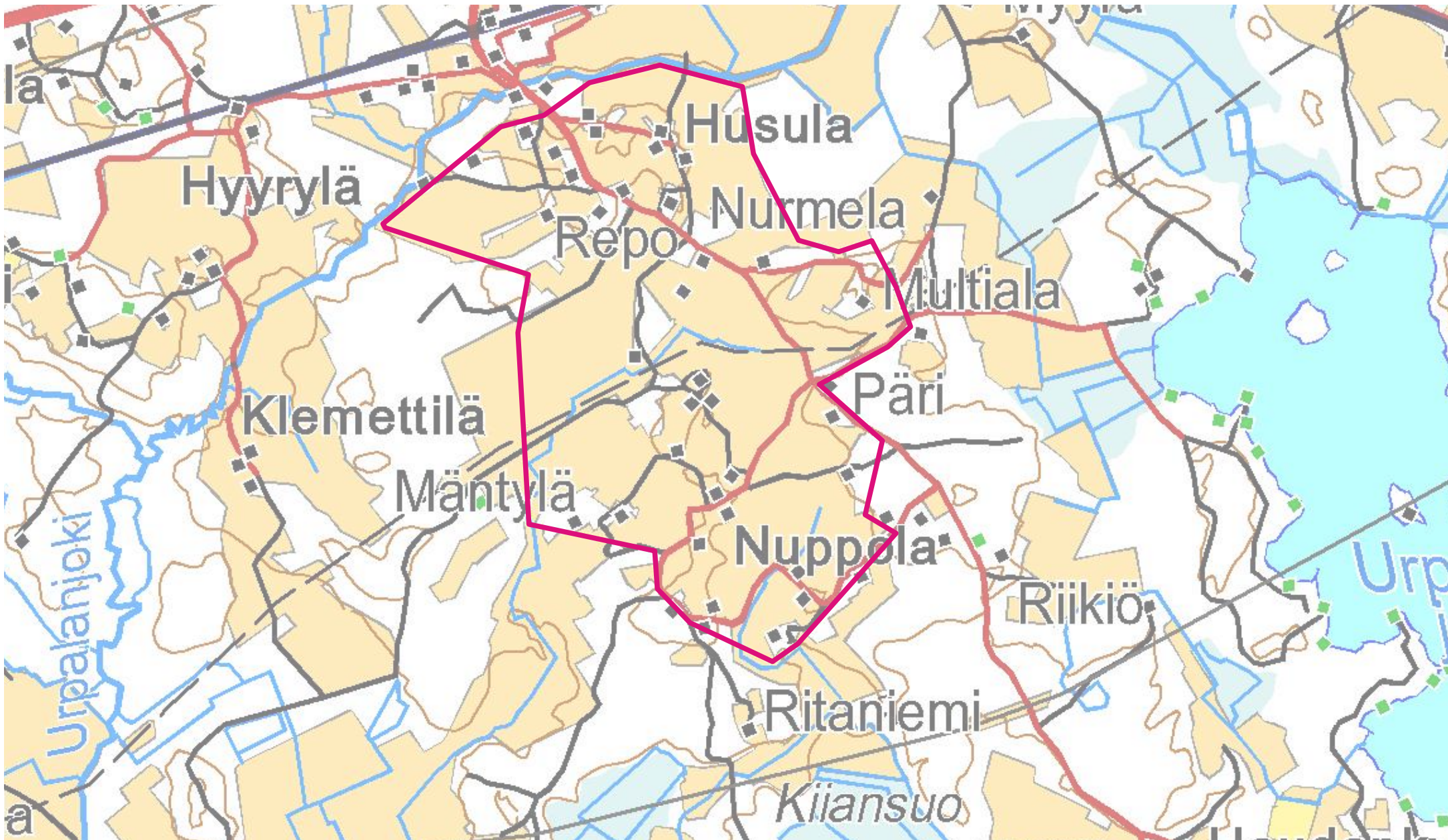
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Husulan kylä kuuluu Luumäen keskeisiin kyliin, jossa on säilynyt useita pääosin jugendvaikutteisia maataloja. Husulan ja Nuppolan halki kulkevan kylätien molemmin puolin, erityisesti tien eteläpuolella, avautuvat laajat viljelysmaisemat. Osittain pihapiirit ja suurten maatilojen ja hovien ympäristöt ovat metsittyneet ja pensoittuneet, ja tärkeät näkymät ovat osittain peittyneet. Alue on silti edustava ja elinvoimainen maaseutumaisema, jonka mielenkiintoinen rakennuskannan historiallinen kerroksineisuus on hyvin esillä.

Päivitysinventoinnin 18.2.2014 Heli Vauhkonen, maastokäynti 1.8.2013

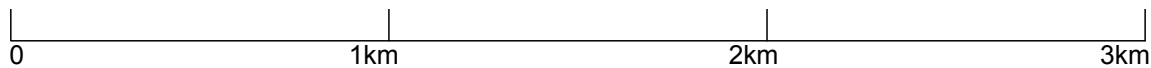

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi

Husula - Nuppolan kulttuurimaisema,

Luumäki, 300 ha, 1:20 000

 maisema-alueen raja

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

Etelä-Karjalan liitto

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Husula-Nuppolan viljelymaisemaa

Multialan kartano Husulassa

Inventointikortti: Luumäen kirkko ja viljely-ympäristö

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Luumäen kirkko ja ympäristö
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Luumäen kirkko ja viljely-ympäristö
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Luumäki
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 25 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Eteläinen rantamaa, Kaakkoinen viljelyseutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Viljely- ja asumusmaisema

3. Aluekuvaus

Luumäen kirkonmäki on vaikuttava maisemallinen ja rakennustaiteellinen kokonaisuus. Peltomaiseman keskellä nousevan mäen päällä on puukirkko, hautausmaa ja sankarihautausmaa. Kirkon on piirtänyt C.L. Engel ja se valmistui vuonna 1845. Kirkonmäellä on myös vanha pitäjätuvan rakennus. Kirkonmäeltä aukeavat kauniit peltonäkymät pohjoisen suuntaa.

4. Arviointi

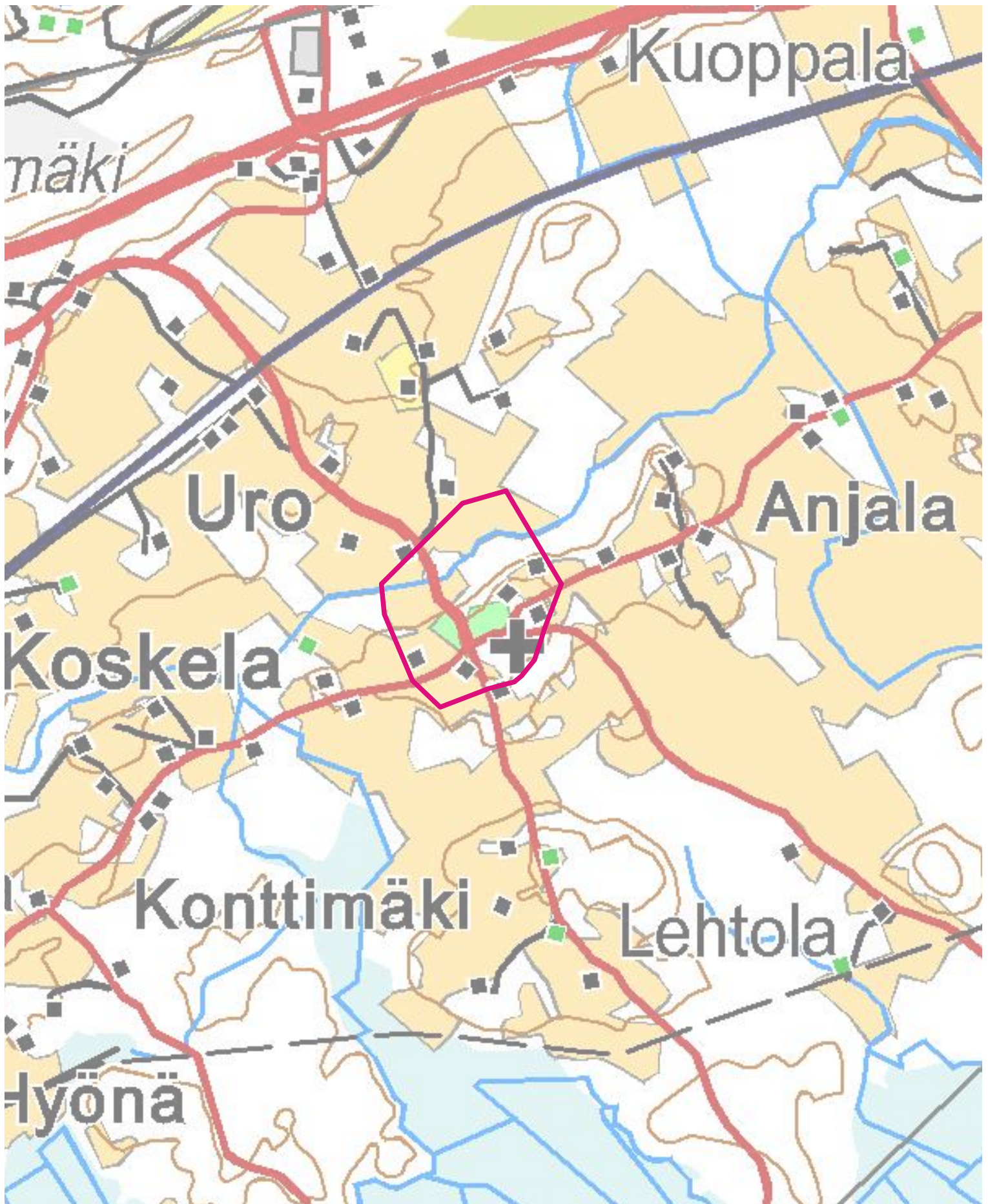
Vanha arvoluokka: valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö, RKY 2009

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Luumäen kirkko ja sen ympäristö muodostavat nykypäivänä harvinaisen kirkon ja välittömästi kirkon ympärille levittäytyvän viljelyaukeiden maisemakokonaisuuden. Kirkonmäeltä avautuvat kauniit näkymät ympäristöön. Alueen kulttuurihistoriallista arvoa lisää kirkon suunnittelija C.L. Engel sekä P.E. Svinhufvudin hautausmaalla.

Päivitysinventoinnin 18.2.2013, maastokäynti 1.8.2013 Heli Vauhkonen

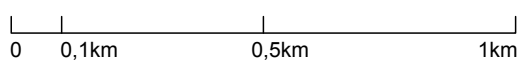
Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

Luumäen kirkko ja viljely-ympäristö,

Luumäki, 25 ha, 1:15 000

 maisema-alueen raja

Etelä-Karjalan liitto

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Luumäen kirkon ympäristöä

Inventointikortti: **Kaskei -Lavikanlahden kulttuurimaisema**

1. Perustiedot

1.1. Maisema-alueen nimi	Kaskei
1.2 Maisema-alueen uusi nimi, ehdotus	Kaskei -Lavikanlahden kulttuurimaisema
1.3. Sijainti, kunta	Etelä-Karjala, Savitaipale
1.4 Maisema-alueen pinta-ala	noin 300 ha

2. Maisemamaakunta- ja seutu

1.4. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu
1.5. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Viljelysten, järvien ja metsien kirjavoima selänne

3. Aluekuvaus

Savitaipale sijaitsee maiseman solmukohtassa: Toisen Salpausselän ja Kuolimojärven ja Pien- Saimaan risteyskohdassa. Kaskein ja Lavikanlahden kylät ovat hyvin erilaisia maisemiltaan. Kaskei edustaa Toiselle Salpausselän moreeniselänteelle syntyneitä mäkikylää; Lavikanlahden kylä levittäytyy laajoina peltoaukeina, jonka maaperään on kasaantunut jääkauden jälkeen myös hienompia maa-aineksia. Molemmat kylät sijaitsevat Pien-Saimaasta kurottautuvan Lavikanlahden rannoilla. Kesällä kylistä toiseen ei ole näkymiä puuston vuoksi, mutta lehdeettömään aikaan kylillä on näköyhteys toisiinsa. Tiiviin puuston vuoksi Kaskeista ei ole myöskään järvinäkymiä. Kaskein pienen kylän yhtenäinen vanha rakennuskanta sijoittuu nauhamaisesti yhden hiekkatien varteen. Lavikanlahti on laaja kyläalue, ja päätiestä erkanevat muutamia muita kyläteitä. Kylän keskustassa rakennukset ovat lähempänä toisiaan, muutoin asutus levittäytyy laajalle ympäri suuria peltoalueita, usein matalien kumpujen päälle. Lavikanlahden kylän rakennuskanta ei ole kovin yhtenäinen; mutta kylä on elinvoimainen ja pellot ovat kauttaaltaan viljelyksessä. Lavikanlahdella on venelaituri. Aikoinaan Pien-Saimaalla kulki höyryalusreittiliikenne, jonka Savitaipaleen laituri sijaitsi Lavikanlahdella.

4. Arviointi

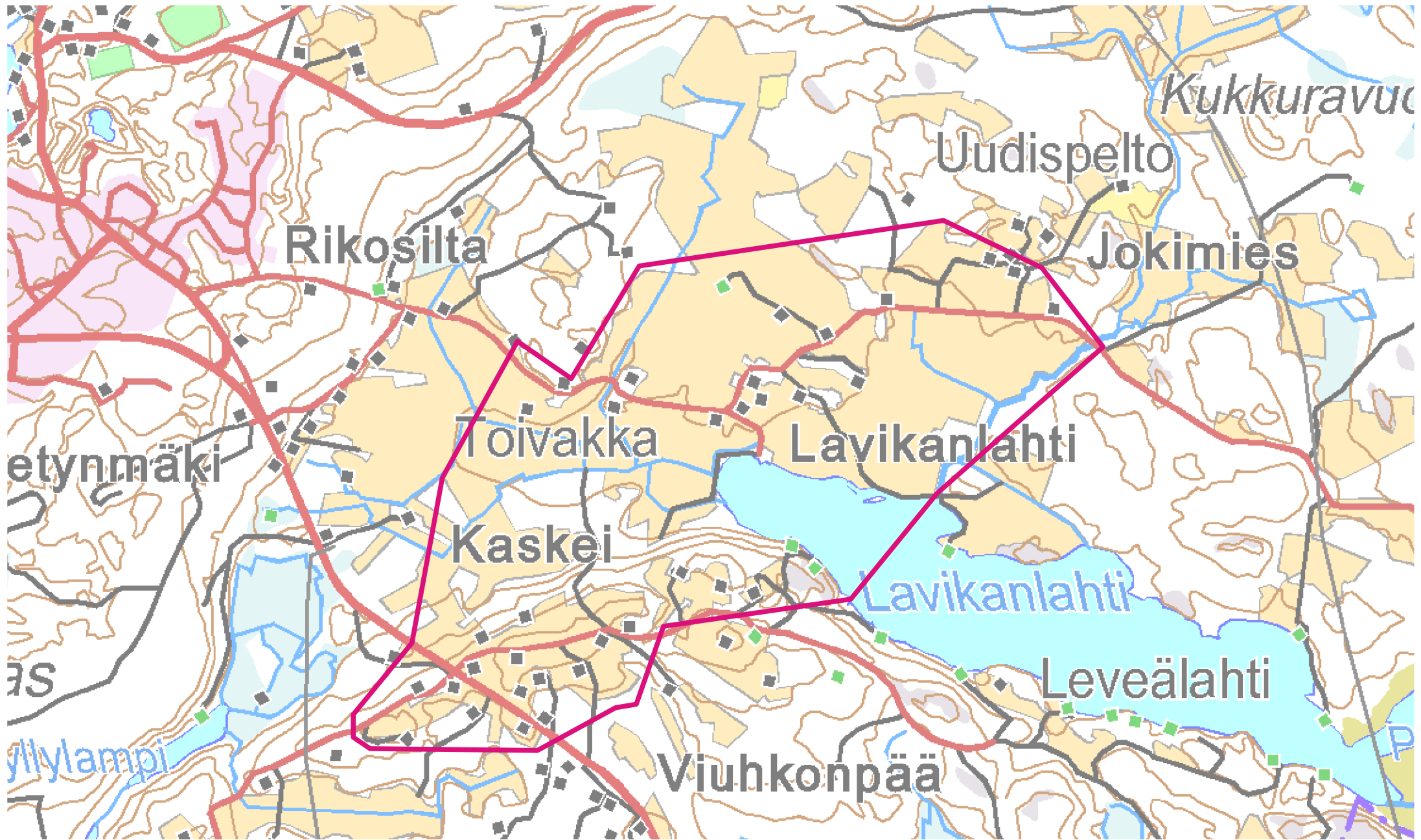
Vanha arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Nykyinen arvoluokka: maakunnallisesti arvokas maisema-alue

5. Perustelut

Kaskein ja Lavikanlahden kulttuurimaisemat ovat vaihtelevia ja alueen maisema-alueiden vaihtuminen: selänteiden ja Saimaan saariston sekä solmukohta tekee maisema-alueesta mielenkiintoisen. Kylissä harjoitetaan edelleen vireästi maataloutta ja Lavikanlahdella on tälle seudulle harvinaisen laajat viljelyaukeat.

Päivytysinventoinnin 2.5.2014 Heli Vauhkonen, maastokäynnit 3.8.2013, 7.3. ja 26.4.2014

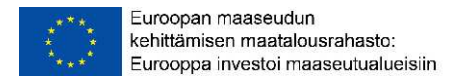

Etelä-Karjalan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi
 Kaskei - Lavikanlahden kulttuurimaisema, Savitaipale, 400 ha, 1:20 000

 maisema-alueen raja

0 0,1km 0,5km 1km

Maastokartta 1:100 000 © Maanmittauslaitos 6/2013

Lavikanlahden kylän keskustaa

Lavikanlahden rantapeltoa

Näkymä Lavikanlahdelta Kaskein suuntaan

Ilmakuva Lavikanlahdesta, kuva Arto Hämäläinen.

